

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Vymezení svobody projevu a
potřeby regulace sociálních sítí

Bakalářská práce

Alexander Moravec

Plzeň

2023/2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Alexander MORAVEC**
Osobní číslo: **R21B0109P**
Studijní program: **B0421A220009 Právní specializace**
Téma práce: **Vymezení svobody projevu a potřeby regulace sociálních sítí**
Zadávací katedra: **Katedra ústavního a evropského práva**

Zásady pro vypracování

Svoboda projevu

Sociální sítě a svoboda projevu

Vybrané konflikty mezi svobodou projevu a jeho regulací na sociálních sítích

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- The impact of digital platforms and social media on the freedom of expression and pluralism : Analysis on certain central European countries – Wielec, Marcin
- Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním – Kober, Werner

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Tomáš Pezl, Ph.D.

Fakulta právnická

Datum zadání bakalářské práce:

5. ledna 2023

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2024

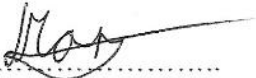
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil pouze uvedených pramenů a literatury

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Mar', written over a horizontal dotted line.

podpis

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Tomáši Pezlovi, Ph.D., který mi poskytl mnoho cenných rad napříč mým studiem a jehož humor zlepšil každý den. Poděkování také patří mé rodině, která mě nepřestala podporovat a přítelkyni, která pro mě udělala víc, než jsem považoval za možné.

Obsah

ÚVOD	1
SVOBODA PROJEVU	2
DEFINICE SVOBODY PROJEVU	2
ARGUMENTY PRO SVOBODU PROJEVU	2
<i>Argument pravdy</i>	2
<i>Argument seberealizace</i>	3
<i>Argument demokracie</i>	4
<i>Argument obecné favorizace svobody</i>	4
<i>Teorie svobody projevu</i>	5
LIMITY SVOBODY PROJEVU	5
FORMY ZÁSAHŮ DO SVOBODY PROJEVU	7
<i>Cenzura</i>	7
<i>Předběžná opatření</i>	9
<i>Licence a povolení</i>	9
HISTORIE	10
ÚPRAVA V RÁMCI PRÁVNÍHO ŘÁDU ČR	11
<i>Listina základních práv a svobod</i>	11
<i>Článek 15</i>	11
<i>Článek 17</i>	14
<i>Článek 35</i>	15
JINÉ PRÁVA SPOJENÉ SE SVOBODOU PROJEVU	16
<i>Zákon o svobodném přístupu k informacím</i>	16
<i>Občanský zákoník</i>	17
<i>Autorský zákon</i>	17
MEZINÁRODNÍ SMLOUVY	18
<i>Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod</i>	18
<i>Listina základních práv Evropské unie</i>	19
<i>Všeobecná deklarace lidských práv</i>	19
<i>Mezinárodní pakt o občanských a politických právech</i>	20
ÚPRAVA V RÁMCI PRÁVNÍCH ŘÁDŮ VE SVĚTĚ	20
SOCIÁLNÍ SÍŤE	21
PODMÍNKY A ZÁSADY SLUŽEB SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	22
<i>Meta platforms (Facebook, Instagram)</i>	23
<i>Sociální platforma X (Twitter)</i>	26
<i>Reddit</i>	29
KOMPARACE SVOBODY PROJEVU A JEJÍ REGULACE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH	34
JUDIKATURA	37

LUBOMÍR VOLNÝ V. FACEBOOK.....	37
TRUMP V. TWITTER, INC.....	39
VÝZKUM	42
ZÁVĚR.....	48
ZDROJE	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
<i>Monografie</i>	<i>49</i>
<i>Akademické práce</i>	<i>49</i>
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	50
PRÁVNÍ PRAMENY A JUDIKÁTY	51
<i>Právní prameny</i>	<i>51</i>
<i>Judikáty</i>	<i>51</i>
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	52

Úvod

Tato práce se bude zabývat tématem svobody projevu, a kromě základního uvedení problematiky svobody projevu, se zde budu snažit zformovat přehled regulace svobody projevu, který se uplatňuje na sociálních sítích.

V této práci se budu snažit odpovědět na otázku, zda-li regulace na sociálních sítích je z hlediska svobody projevu legální a jestli se nejedná o nezákonné omezení. Spolu s touto otázkou se budu vyjadřovat k provedení zmíněných regulací a jejich úspěšnosti v zabraňování šíření nenávisti, diskriminace, násilí a jiného obsahu, který není chráněn svobodou projevu. Pro dosažení tohoto cíle budu používat různorodé prameny zabývající se tímto tématem. Budu se snažit pojmout tuto problematiku z hlediska právního řádu, který je platný v ČR, ale poskytnu i pohled na světovou regulaci svobody projevu. Po představení základních prvků svobody projevu se budu zabývat již zmíněnými sociálními sítěmi a provedu komparaci mezi jejich podmínkami použití a obsahu ve světle představené problematiky svobody projevu.

Chci zkoumat, jak přísné nebo naopak benevolentní jsou podmínky sdíleného obsahu na sociálních sítích, jelikož se domnívám, že se jedná o jedno z nejaktuálnějších témat. Objevují se různé dezinformace, falešné zprávy, konspirace a jiné projevy, které by se mohly zdát nebezpečné. Chtěl bych proto zjistit, jak fungují tyto podmínky a které chování je omezováno. Téma je aktuální, protože v dnešní moderní společnosti je snad každý člověk připojen k těmto sociálním mediím, které ovlivňují celý jejich život. A právě z tohoto důvodu je důležité zjistit, jaké jsou hranice svobody projevu.

Následně také vytvořím výzkum a s pomocí respondentů zjistím, jaké je veřejné povědomí o svobodě projevu a jeho regulaci na sociální síti. Jestli si lidé myslí, že je regulace dostatečná a jak velkou váhu přikládají nebezpečí šíření nenávistného projevu na internetu a sociálních sítích.

Teoretická část

Svoboda projevu

Svoboda projevu je jednou ze základních zásad demokratické společnosti a stala se neoddělitelnou součástí dnešní doby. Dalo by se uvažovat nad tím, že svoboda projevu je jedním z nejdůležitějších částí pokrokové společnosti. Skrze historii si můžeme povšimnout jistého vzoru, kdy se napříč celou naší historií dostává vícero práv a svobod pro jednotlivce a v souladu s množstvím těchto práv a svobod se mluví o pokrokovější společnosti podle měřítek dnešní doby.

Definice svobody projevu

Svoboda projevu je zástupcem pro tři jiná spojení, která byla historicky používána. Těmi jsou svoboda tisku, svoboda řeči a svoboda slova. Spojení „svoboda projevu“ se prosadilo v polovině 20. století.¹ Došlo k tomu z důvodu, že svoboda řeči, tisku a slova v sobě obsahují velké části ze způsobů šíření informací a ovlivňování veřejného mínění, ale neobsahují vše. Pouze svoboda projevu pokrývá jiné tvary neverbálního umění jako je sochařství, malířství, fotografie nebo jiné způsoby, které nevyžadují řeč nebo psané slovo. Jsou různé pohledy na to, jak definovat, co spadá do svobody projevu a co ne. Evropská judikatura tomuto tématu věnuje malou pozornost a má velmi široké pojetí toho, co můžeme zahrnout do svobody projevu. Na druhou stranu se můžeme podívat do judikatury americké, která toto téma řeší o poznání více.

Důležité je si uvědomit, že pod „projev“, jak je popsán v zákoně, nespadá nakládání s finančními prostředky nebo škoda na zdraví či majetku, a tedy nepoživá jeho právní ochrany.²

Argumenty pro svobodu projevu

Argument pravdy

Právní a filozofická teorie definovala zásadní důvody podporující význam svobody projevu. Tyto argumenty jsou odůvodněním důležitosti svobody projevu.³

1 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. Str. 12-13

2 WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

3 Stone, R. Textbook on civil liberties & human rights. 9th ed. London: Oxford university Press, 2012 str. 284

Argumentů je více a různí autoři je různě pojmenovávají. Je tak možné, že se argumenty navzájem velmi podobají a v různých publikacích se často zmiňují opakovaně podobné argumenty.⁴ Jeden z nich je tzv. argument pravdy. Tento argument je založen na názorech J.S. Milla v jeho eseji O svobodě. J.S. Mill zde pojednává o tzv. monopolu na pravdě a říká, že nikdo nemá monopol na pravdu, ať je to většinová společnost, politická skupina či kdokoli jiný. Dále poukazuje na historii, kde se často stává, že skutečnost, kterou zastávala jen úzká skupinka lidí, se následně stane celosvětovou notorií. Tyto pravdy mohly být dříve považovány za kacířství.⁵ Následně zde poukazuje na to, že většina by měla reagovat protinázory, a nikoliv snažit se o omezení jejich schopnosti tyto názory projevit. Následkem popírání a znemožňování jiného názoru než obecně přijímaného, se ze skutečnosti a možné pravdy stává dogma, které nesmí být zpochybňováno. Ve sporu názorů dvou skupin by měla pravda zvítězit ve svobodné soutěži a postavení vítězného názoru by se mělo upevnit.⁶ Tomuto stavu se u Nejvyššího soudu v USA dalo jméno tzv. „volného trhu myšlenek“, které zformuloval soudce O.W. Holmes v procesu *Abrams v. United States*.⁷ Jediná situace, kdy by měla být omezena svoboda projevu je ve chvíli, kdy by aplikací a projevem tohoto názoru došlo k poškození a přímé újmě ostatních. Toto tvrzení je pak dáno v příkladu, kdy nelze nic namítat proti šíření názoru, že obchodníci s obilím zbídačují druhé. Ale svolává-li to rozzuřený ozbrojený dav před domem takového obchodníka, tak tomu lze legitimně zabránit. Lze říci, že z těchto tvrzení vyplývá, že stát, stejně jako většinová společnost, nemá právo určovat, co je pravdou nebo co je dobré a co špatné a hodné regulace či cenzury.⁸

Argument seberealizace

Argument seberealizace je druhým z důvodů, které jsou definované v knize R. Stona. Tento argument spočívá v pohledu na svobodu projevu jako na akt sofistikované seberealizace, který vyvyšuje lidi nad ostatní živočichy. A právě možnost se veřejně projevovat je právě onen akt seberealizace. Tato idea již však neuvádí hodnotu společenského přínosu, neboť seberealizace je čistě subjektivní výsledek činů jedinců. Zároveň můžeme říct, že seberealizace je propojena

4 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. Str. 11-14

5 Zde poukazuje na spor církve a heliocentrické teorie vesmíru, která je popsána níže.

6 Mill, J. S. On Liberty. 1998 The Pennsylvania State University Ltd. Str. 20

7 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 14

8 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 32

s lidskou důstojností. Tento fakt se může zdát překvapivý, protože právě svoboda projevu se často dostává do kolize s lidskou důstojností. Avšak J. S. Mill dochází k závěru, že člověk, který sdílí své názory a mínění, má právo na respekt k jeho myšlení, které v případě napadení těchto myšlenek vede k zásahu do důstojnosti člověka.⁹ Argument seberealizace pokrývá jak svobodu řeči, tak i ostatní možnosti projevu. Podle tohoto argumentu se i šíření fotografie nebo nakreslení určitého díla považuje za akt seberealizace a vztahovala by se na něj tak svoboda projevu. Ovšem jsou i způsoby šíření informací, které mají politickou hodnotu, ale tento argument by je nebral v potaz. Příkladem by mohlo být tvoření předvolebních statistik. Málo kdo by mohl říct, že právě tvorba statistiky pro předvolební kampaň je jeho způsob realizace, a právě z tohoto důvodu by argument seberealizace neshledal takovou činnost jako důležitou.¹⁰

Argument demokracie

Jedním z nejsilnějších argumentů je právě argument demokracie. Jeho základní myšlenkou je zastání názoru, že demokratické zřízení je prospěšné, ba dokonce nutné. Pokud je demokratická společnost založena na myšlence, že zde je suverenita lidu, pak je nutné mít právo na svobodu projevu, aby lidé uvnitř demokracie mohli projevovat své názory. V právní řádu ČR je ustanoven hlavně v Listině základní práv a svobod. Tento argument je postaven na myšlence ideální demokracie, kde se reflektuje přání občanů, což naznačuje právo projevit a sdílet své myšlenky a postoje. Bez možnosti diskuze, a tedy eventuální cenzury, by mělo za následek nemožnosti přijímat informace od orgánů veřejné moci nebo občanů a kvůli tomu by nemohla existovat demokratická společnost.¹¹

Argument obecné favorizace svobody

Tento argument je občas oddělován od ostatních tří argumentů. Argument je založen na předpokladu, že stát nemá legitimní právo omezovat nebo kontrolovat jednání svých příslušníků, pokud toto právo nepůsobí újmu ostatním příslušníkům. Ve výsledku se tato zásada projevuje jako zásada neomezování svobody projevu, pokud se nedostane do střetu s jiným právem chráněným zájmem.¹²

9 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 20-23

10 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 32

11 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. str. 32-33

12 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. str. 33

Teorie svobody projevu

Jedna z velmi zajímavých otázek, se kterou jsem se setkal během mé studie pro psaní této práce, je legitimní otázka, zda vůbec potřebujeme teorii svobody projevu. Na tuto myšlenku odpovídá D. Farber a uvádí, že je historicky dokázáno, že společnosti, které jsou spojeny s nedostatkem svobody projevu, selhávají ve všech směrech a bývají represivní a nedemokratické. Snahu teoreticky zdůvodnit potřebu svobody projevu ilustruje anekdotou o ekonomech: „*Ekonom je člověk, který se snaží dokázat, že to, co se děje v praxi, je teoreticky možné.*“ Snaha o vytvoření jednotné teorie svobody projevu často naráží na subjektivní, společensky a dobově podmíněné faktory. A právě kvůli velmi odlišným faktorům, které jsou specifické pro dobu, společnost anebo i umístění ve světě, je snad i nemožné dojít k jednotné teorii svobody projevu.¹³

Limity svobody projevu

Limitování svobody projevu musí mít svá pravidla, které by odůvodnila tento zásah do svobody projevu. Tato omezení mívají zpravidla podobu ochrany bezpečnosti státu, veřejný pořádek, morálky nebo zdraví, jak je uvedeno v Listině základní práv a svobod. Následně se mohou objevit jiná kritéria, která ovšem vyplývají z předešle zmíněných. Takové situace mohou nastat při předcházení nepokojů, zločinnosti, zabránění únikům důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci. Můžeme si to ukázat na příkladu předcházení nepokojům, kdy nepokoje svým působením můžou narušit, jak veřejný pořádek, tak bezpečnost státu.¹⁴

V této práci si vypůjčím rozdělení kritérií od Michala Bartoně.

- 1) Omezení ve vztahu k informacím
 - a. Omezení vyhledávání informací respektive přístupu k nim
 - b. Omezení šíření informací
 - i. Omezení šíření pravdivých informací
 - ii. Omezení šíření nepravdivých informací
- 2) Omezení ve vztahu k názorům
 - a. Omezení přístupu k názorům
 - b. Omezení šíření názorů¹⁵

13 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 25-26

14 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. str. 33

15 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 125

1a) Omezení přístupu k informacím nepotřebuje rozlišování na pravdivé, či nepravdivé informace. Důvod k tomu vězí už v samotné existenci záznamu o informaci samé. Pro příkladné ukázaní můžeme vyhledávat informaci, zda je Země placatá. Člověk totiž začne vyhledávat, jestli je Země placatá, ale obsahem jeho hledání je, jestli existuje názor na tuto teorii. Zda informace jako taková je pravdivá nebo ne, není pro vyhledávání důležité. Zde je tedy omezení pro vyhledávání dáno důvody bezpečnostními, ochranou práv třetích osob (citlivé údaje a obchodní tajemství) nebo ochranou zájmu na fungování justice (informace ze soudních spisů).¹⁶

1b) Při omezení šíření informace jako takové je již stav pravdivosti nebo nepravdivosti důležitý a jejich rozlišení je logické a podstatné. Ovšem často se důvody pro omezení šíření informace shodují s omezením jejího vyhledávání. Těmi mohou znovu být bezpečnost státu, ochrana práv třetí osoby, justice nebo právo na spravedlivý proces. Důležitým faktem zde ale je, že nezbytnost k posouzení zásahu do svobody projevu je u šíření a vyhledávání jiná. Může existovat informace, jejíž vyhledávání je omezeno, ale v případě, kdy se informace třeba pochybením veřejného orgánu dostane na veřejnost, tak se nezbytnost omezení jejího šíření může po posouzení omezení stát nelegitimním.

V případě, že utajení určité skutečnosti je legitimní, a i ústavně souladné, tak potom by se právo na informace od subjektu dožadujícího se informování mělo dostat do rozporu, ale právě kvůli své nezbytnosti utajení informace se zásah do práva na informace nelze považovat za jeho porušení. Dále není možno dovozovat nezbytnost restrikce zveřejnění, pokud už informace k subjektu dojde jiným způsobem. Míra nezbytnosti zásahu bude závislá na formě zásahu, předběžnosti a následnosti a na účelu projevu. Příkladem by mohla být určitá postihnutelnost vstupu na cizí pozemek, stalkingu nebo zásah do listovního tajemství. Ale ve chvíli, kdy by se osoba již dozvěděla o dané informaci a chtěla by ji zveřejnit, tak je opět potřeba před omezením možnosti zveřejnit další test nezbytnosti zásahu.

Pro omezení nepravdivých informací je základním důvodem omezení skutečnost, že tvrzení je nebezpečné nebo škodlivé. Samostatně stavěnou otázkou jsou omezení týkající se popírání a zpochybňování určitých historických událostí (např. holokaust).

¹⁶ JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. str. 37-39

2a) Omezení svobody ve vztahu k názorům je mnohem ošemetnější věc, protože každý člověk má právo mít svůj názor a to bez jakéhokoliv vlivu správnosti daného názoru. Tím se omezení přístupu a šíření názoru značně komplikuje. Zde je nutné říci, že součástí svobody projevu musí neoddělitelně být i možnost přístupu k názoru druhých. V případě, že by obecně existovalo právo na šíření názoru, ale zároveň zákaz k jeho přístupu, pak by člověk neměl komu svůj názor předat a samotná podstata šíření názoru by byla znehodnocena. Součástí svobody projevu tedy není jen možnost šířit své názory, ale také přístup k názorům ostatních.

Základem zásahu do omezení svobody projevu ve vztahu k omezení názorů je schopnost jejich šíření a sdělování. Jak již bylo zmíněno, tak názor už z povahy věci nemůžeme určit za pravdivý nebo nepravdivý. Místo pravdivosti se zde používají jiná kritéria pro jejich restrikce, a to expresnost názoru, jeho agresivita, vulgarita nebo obsahové nebezpečnosti. Znovu zde bude obsahová stránka hodnocena, jestli je nebezpečná, zraňující nebo jinak škodlivá. Legitimním cílem, který je chráněn těmito omezeními může být důstojnost, mravnost, veřejný pořádek, nebo bezpečnost. Obecně zde platí, že zásahy veřejné moci do názorů by měly být spíše výjimečné. Budou se objevovat zpravidla u nenávistných projevů^{17, 18}.

Formy zásahů do svobody projevu

Cenzura

Když se zmíní omezování svobody projevu a zásahy do svobody projevu, tak si typicky představíme cenzuru, která je jednou z nejzákladnějších forem zásahu. Pojem cenzura se často používá jako synonymum pro jakékoliv omezování svobody projevu. Takové použití však není správné. V dnešních moderních státech je cenzura zákonně zakázána, jako například u nás v Listině základních práv a svobod článku 17 odstavci. Důležité je říci, že LZPS ve svém čl. 17 odst. 4 má uvedeno, že je možné omezit svobodu projevu v uvedených případech a pokud se svoboda projevu skutečně omezí podle čl. 17 odst. 4, tak nemůžeme mluvit o cenzuře. Co je tedy cenzura? V dnešním právním řádu ČR není cenzura jasně vymezeným pojmem, a proto se pod tento termín může zařadit široká škála činností, které omezují svobodu projevu. Hlavním znakem cenzury je znemožnění

17 Může se objevit také jako pojem „hate speech“.

18 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 125-146

zveřejnění určitého projevu. To znamená filtraci informací a názorů, které by se mohly dostat k veřejnosti.

Cenzura se může dělit podle hledisek, kdy je vykonávána. Jako první může probíhat zásah proti výrobě, který fakticky znemožňuje tvorbu díla. Může se jednat o znemožnění tisku nebo vydání. Tato cenzura je vlastně znemožněním tvorby jakéhokoliv díla bez splnění stanovených podmínek. Druhý ze zásahů se zaměřuje na obsah. Může být buď předběžný anebo následný. Dalším z možných druhů cenzury, je pak přiznaná cenzura a skrytá cenzura. Skrytá cenzura je, když autoři publikují pouze schválený obsah. Přiznaná cenzura může typicky vypadat jako začernění určitého nežádoucího obsahu.¹⁹

V případě předběžné cenzury se jedná o systémovou regulaci vydávání obsahu. Tato regulace by mohla mít podobu kontroly pověřené osoby, která by zjistila, jaký typ obsahu má být zveřejněn a následně by mohla obsah schválit, upravit, aby splňoval požadavky, anebo zakázat jeho zveřejnění. Svým způsobem právě tento způsob kontroly budu probírat dále v kapitole sociálních sítí, kde právě tyto sítě kontrolují vydávaný obsah, a to buď pomocí personálu, následně po uveřejnění, anebo programem, který může nenávistný obsah zachytit již při jeho uveřejňování. Následná cenzura se provádí po vydání a zveřejnění obsahu a zde může dojít ke stažení, zabavení nebo zničení nežádoucího nebo nepovoleného obsahu.²⁰

Další z pojmů je autocenzura. Autocenzura je filtrace obsahu samotným autorem. Může k tomu docházet vědomě, jako následek odmítnutí vydání daného díla příslušným orgánem, a autor se snaží zbavit „závadného“ obsahu. Ale může k tomu docházet i bez vědomí autora, a to v případě, kdy je cenzura v dané společnosti již delší dobu a autor se bojí psát svůj názor, aby jeho dílo prošlo kontrolou, a tak již pouhá existence kontroly způsobí změny v obsahu. Jinou možností je, že autor je správně „vzdělaný/informovaný“, takže onen „závadný“ obsah sám od sebe filtruje.²¹

19 WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X..

20 BACHOVÁ, Mgr. Jana. Cenzura, svoboda projevu a svobodný přístup k informacím. Rigorózní práce, vedoucí Stanley KALKUS, PhD. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2007. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/8496/150005886.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

21 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str 77

Předběžná opatření

Jak už bylo zmíněno, tak cenzura je potřeba rozlišit do několika různých druhů. Jednou takovou situací je rozdíl mezi předběžnou cenzurou a velmi podobnou činností, a to předběžným opatřením. Zatím, co předběžná cenzura zahrnuje hlavně kontrolu obecného obsahu před uveřejněním, tak předběžná opatření jsou méně intenzivní a jsou požívána pro ochranu určitých práv. Předběžná opatření může navrhnout například soud, který toto opatření vydá za účelem ochrany práv jiného nositele. Může se tak stát v konkrétní věci, která by právě poškodila práva nositele. I spisovatel M. Bartoň se domnívá, že určitá výjimečná opatření omezení svobody projevu mohou být v demokratickém státě přípustná za určitých podmínek.²²

Situace, kdy omezení svobody projevu může být přípustná, je například během hospodářské soutěže, kdy zveřejnění určité informace by mohlo poškodit strany nebo ovlivnit vývoj soutěže, a tím přispět k tzv. nekalé soutěži. Dále by mohlo jít o ospravedlnitelný akt, když by se jednalo o ochranu autorských práv nebo jiného duševního vlastnictví.

Licence a povolení

Licence a povolení jsou formou předběžného omezení, která mají vydávat orgány veřejné moci proto, aby mohla být svoboda projevu v nějaké formě realizována. Existence institutu povolení pro vydávání konkrétní knihy, časopisu nebo jiného media pro přenos názorů nebo informací je typickou schvalovací procedurou, která je předběžnou cenzurou. V zásadě platí, že povolovací režim je obecně u politických práv v demokracii nepřipustný, a to platí i pro svobodu projevu.

Povolení nemusí být schvalováno jen pro obsahovou stránku, ale může být vztaženo i k technickému provedení šíření obsahu. Ústavní garance svobody projevu zahrnuje i záruku existence svobodných sdělovacích prostředků, a to ať vysílacích nebo tištěných. Existují však licence pro televizní, rádiové nebo filmové společnosti, u kterých by se momentální stav licencování mohl zdát protiprávní, ovšem tato tematika je řešena v článku 10 odstavci 1 Evropské úmluvy, který schvaluje právě toto omezení pro rozhlasový, televizní a filmové společnosti.²³ Licenční režim tedy zasahuje do práva na svobodu projevu více, než jiné systémy,

22 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 133-134

23 Čl. 10 bod 1. sdělení č. 209/1992 Sb. úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokoly k ní - znění od 01.08.2021 [cit. 2024-03-06]

jako jsou například evidenční, které se používají hlavně u periodického tisku. Ovšem licenční režim pro televizní vysílání lze svým způsobem odůvodnit, protože je jen omezený počet frekvencí, na kterých lze vysílat a v případě, kdy by nebyl ustanoven systém, který by právě využití těchto frekvencí hlídal, tak by docházelo k vzájemnému rušení. Dokonce i Evropský soud pro lidská práva se již ve sporu vyslovil, že argument omezenosti frekvencí spolu s výběrem z vícero žádostí pro vydání licence k provozování televizního vysílání je v souladu s možnými omezeními dle článku 10 Evropské úmluvy při řízení Grauso proti Polsku²⁴

Historie

Snaha lidí o právo říct svůj názor, ač se může zdát jako nepravdivý, nesprávný či dokonce podkopává myšlení a hodnoty současné společnosti, sahá hluboko do minulosti. Nejznámější z těchto snah můžeme vidět již v řecké a římské filozofii, kdy si filozofové museli obhájit své názory. V Obraně Sokratovi se můžeme dočíst, že sám Sokrates musel hájit své činy a projevy. Když mu je nabídnuta milost za cenu své pravdy, tak ji odmítá se slovy: *“Děkuji vám, občané athénští, a jste hodní, ale budu poslouchat více boha nežli vás, a pokud budu dýchat a budu schopen, buďte jisti, že nepřestanu filosofovat a domlouvat vám a vykládat každému, s kýmkoli z vás se kdy potkám, po svém obvyklém způsobu.”*^{25,26}

Dále, Sokratův vlastní žák, Platón, který sepsal jak Sokratovu Obranu, která popisuje Sokratův soud, tak Ústavu, kde paradoxně svobodu projevu odmítá a doporučuje ji zákonem regulovat tak, aby přetvářeli názory lidí ku prospěchu celé společnosti.²⁷

Právo vlastního názoru nebylo upíráno pouze filozofům, ale i vědcům a jiným moudrým lidem, kteří se odchylovali od konvenčních pravd, které byly zakořeněné ve společnosti. Po velmi dlouhou dobu to byla právě církev, která cenzurovala největší množství myslitelů a s myšlenkou udržení pořádku a klidu ve společnosti umlčela lidi, jako byl například Galileo Galilei. G. Galilei byl filozof,

24 Grauso proti Polsku z 9. 4. 1997, stížnost č. 27388/95 – V tomto rozhodnutí se ESLP vyslovilo jako nepřipustnou žádost proti odmítnutí udělení licence na televizní vysílání.

25 KOHOUT, Jaroslav. Obrana Sokratova. Online. Praha. 2003. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/35330/KohoutJ_Obrana?sequence=1. [cit. 2024-03-06]. str. 149

26 WERNER, Jan; GUTTLER, Vojen; ZAVACKÁ, Katarína; RATAJ, Jan; HAMERNÍK, Pavel et al., KOBER, Jan (ed.). Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním. Brno: Doplněk, 2021. ISBN 978-80-7239-345-9. str. 228

27 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 30

fyzik a astronom a přišel s mnoha myšlenkami ve svém oboru. Jedna z jeho nejslavnějších vět, kterou měl dle pramenů říct, byla: „*A přece se točí.*“ Pronesl ji u inkvizičního soudu, když podpořil myšlenku Koperníkova systému, který byl v rozporu s tehdejší geocentrickým systémem. Jednalo se o smýšlení, že Slunce mělo obíhat kolem Země. Proto byl Galileo Galilei povolán před soud, kde se měl vzdát svého názoru a zde také měla zaznít ona slavná věta.²⁸²⁹

Z francouzských představitelů si můžeme vzít příklad i velikána jako byl Voltaire, který hájil svobodu slova během období rozkvětu osvícenství a jemuž je připisována věta: „*Nesouhlasím s tím, co říkáte, ale udělám všechno pro to, abyste to mohl svobodně říkat i nadále.*“³⁰

Svoboda projevu je jedním z práv, který jsou poměrně mladé a byly přijaty, ve formě, kterou známe teprve za dob velké francouzské revoluce z Deklarace práv člověka a občana, což je v rámci lidské historie poměrně krátká doba. Toto právo bylo ukotveno v článku 10. Jejíž znění bylo následující: „*Nikdo nesmí být stíhán pro své názory i náboženské, jestliže jejich projev neporušuje veřejný pořádek stanovený zákonem.*“³¹

Od této doby byla Deklarace práv člověka a občana užívána jako předloha pro ústavy mnoha států, a tak se i základní ochrana svobody projevu promítla do mnoha ústav napříč Evropou a světem.

Úprava v rámci právního řádu ČR

Listina základních práv a svobod

Článek 15

Článek patnáct je pouze jedním z článků, který se zabývá právy a svobodami, které jsou spojené se svobodou projevu. Tento článek zmiňuje svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání, vědeckého bádání a umělecké tvorby. Každá z těchto svobod určitě patří pod svobodu projevu, buď jakožto stavební kámen svobody projevu a nebo jako jeden z jeho výsledků. Článek je určen pro

28 Jihlavská astronomická společnost. Online. 2009. Dostupné

z: <https://www.jiast.cz/2009/02/21/galileo-galilei-1564-1642/>. [cit. 2024-03-06].

29 WERNER, Jan; GUTTLER, Vojen; ZAVACKÁ, Katarína; RATAJ, Jan; HAMERNÍK, Pavel et al., KOBER, Jan (ed.). Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním. Brno: Doplněk, 2021. ISBN 978-80-7239-345-9. str. 225-226

30 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str.31

31 Deklarace práv člověka a občana. Online Dostupné z

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/34416/DPPR_2010_1__0_38655_0_64079.pdf?sequence=4&isAllowed=y článek 10

ochranu duchovní a duševní autonomie jedince a má základy zvláště ve věcech morálních etických a náboženských.

Právě svoboda myšlení je bezesporu plně spojena se svobodou projevu, poněvadž jak by mohla existovat svoboda projevu bez svobody, která by nám dovoľovala myslet, jak chceme? Pro jakýkoliv projev je nutné mít prvotní myšlenku a v případě, že projev vychází z nesvobodné myšlenky, tak se ani projev nemůže považovat za svobodný. Svoboda myšlení se projevuje uvnitř člověka a svoboda projevu je projevení navenek. Tyto dva druhy se často mísí s ostatními svobodami, jako třeba u svobody náboženství, které zmíním níže.

Druhá část prvního odstavce zaručuje svobodu svědomí. Svoboda svědomí se v právu aplikovala nejméně a například ústava ČSSR ji už vůbec nezmiňovala. V dnešní době jsou vydány nálezy ústavního soudu, kdy se svoboda svědomí uplatňuje u odpíračů vojenské služby³² nebo u výhrad v otázce vůči povinnému očkování.³³ Všechny svobody stanovují právo na ochranu uchování vlastního myšlení a svědomí.

Svoboda náboženství je na našem území proplétána skrz celou historii. Od prvních křesťanských panovníků po omezování náboženství za dob komunismu. V historii české země není století, kdy by právě otázka náboženství netvořila minimálně sociální rozkol. Právě i historické zkušenosti vedly ke vzniku náboženské svobody a náboženské neutrality ze strany státu a jeho orgánů.³⁴ U svobody náboženství je vhodné zmínit několik rovin. Tyto roviny jsou rozdělené podle způsobu projevu vyznávání náboženství, a to jestli se vyznávání projevuje navenek nebo ne. V případě, že se vyznávání navenek neprojevuje, a je tedy pouze v mysli onoho člověka, tak v tuto chvíli se stejně jako u svobody myšlení jedná o svobodu, která je prakticky neomezitelná a je se svobodou myšlení i propojená, ne-li totožná. V případě, že by šlo o projevení navenek, a to například nošení určitého symbolu nebo hlásání své víry, tak už se menší nebo větší částí také jedná i o svobodu projevu jako takovou. Posouzení, zda je situace projevením svobody

32 Nález (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 11.03.2003 sp. zn. I. ÚS 671/01 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

33 Usnesení (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 09.09.2010 sp. zn. III. ÚS 449/06 - 1 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-30]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

34 WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

náboženství nebo svobody projevu, je sporná a záleží na míře náboženského poselství.³⁵

Další částí je svoboda umělecké tvorby a vědeckého bádání. Tyto dvě svobody jsou, stejně jako svoboda náboženství, možné v dvou rovinách. V rovině myšlení, která, jak už jsem zmínil, je fakticky nemožná omezit a v rovině, kdy projevíme vnitřní myšlenky navenek. Jeden z rozdílů mezi článkem 15 a článkem 17, který ukotvuje svobodu projevu samotnou, je rozdíl v uvedení možnosti omezení svobody projevu. Takovéto omezení neexistuje v případě článku 15. To je z několika důvodů. První z nich je ten, že v případě, že svobody zaručené článkem 15 neprojevujeme navenek, ale pouze v mysli, tak je nemožné ji omezit. Druhý z důvodů je, že v případě projevení navenek už by se tedy dalo spekulovat o tom, že je to svoboda projevu, a nikoliv jiná svoboda z článku 15. Znamená to, že svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby nelze omezit? Neznamená. Důvod je takový, že u umělecké tvorby Ústavní soud poznamenal, že nemůže existovat umělecká tvorba bez svobody projevu a nelze ji tedy vykládat izolovaně. U svobody vědeckého bádání je omezení ve formě jiných práv a svobod. Například vědecké pokusy na lidech kolidují s právem na život nebo důstojnost. U vědeckého bádání by se dalo říct, že bádání jako takové, tedy proces získávání vědomostí, spadá pouze pod tento „neomezitelný“ článek 15, ale následné sdílení studie a jejich výsledků už plně spadá pod svobodu projevu.³⁶

Stojí za to zmínit myšlenku, kterou jsem našel během hledání vhodných materiálu pro tuto práci, že svoboda náboženského vyznání je jediný druh ideologie, který je ve světě právně chráněn před kritikou. Nikde nenalezneme zákony, které by omezovali svobodu projevu ve vztahu ku příklad s filozofickým přesvědčením a chránila ho před kritikou ostatních. I když to by samo o osobě ničilo myšlenku hledání pravdy. Protože jak se můžeme dobrat pravdy, když není ve styku s realitou našeho života. Kvůli této obraně náboženství vyvstává otázka, proč je chráněno jen náboženství. Jsou snad city a smýšlení nábožensky zaměřených lidí hodnotnější než city ateistů, a proto potřebují právní ochranu? Odpověď zní, že určitě ne. Podle mého názoru je tento právní vývoj plně spojen s historií lidské rasy a provázání

35 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 133-134 str. 73-74

36 Tamtéž. Str. 71-73

lidského života s náboženstvím. Ovšem i přes tuto úvahu zůstává nevyřešen fakt, proč jako jediná ideologie je náboženství chráněno právním systémem.³⁷

Článek 17

Svoboda projevu, jakožto zákonem stanovené právo, se objevuje v mnoha oblastech právního řádu a dostává se jí velké ochrany, jakožto jednomu ze základních stavebních (úhelných) kamenů moderní demokracie.³⁸ Jedním z důležitých dokumentů, ve kterém je tato svoboda zakotvena, je Listina základních práv a svobod. Svoboda projevu je zakotvena v hlavě druhé, která se věnuje lidským právům a svobodám. Konkrétně se jedná o článek 17 oddíl druhý, který je celkově věnován politickým právům.³⁹ Je to tedy svoboda, která je umístěna jako první mezi politickými právy, a tak by se dala vykládat jako nejdůležitější z politických práv.

V Listině je ustanovení o svobodě projevu děleno do několika odstavců. V prvním se zaručuje jak svoboda projevu, tak i právo na informace, které je se svobodou nezvratně spojeno. Pro demokracii, která je už ze své podstaty postavena na vládě lidu, lidem a pro lid, je naprosto nezbytné a životně důležité šíření informací a myšlenek napříč společnostmi. To, že svoboda projevu je jedním ze základních pilířů demokracie bylo zmíněno již v rozsudku Handyside proti Spojenému království, což je jeden z bodů, který je pravidelně opakován ve sporech týkajících se ochrany svobody projevu.⁴⁰

Ve druhém odstavci je stanoveno, že tato svoboda je chráněna, jak ve formě slovní, tak i v ostatních formách, jako je písmo nebo obraz. Velmi obdobně byla formulována již Prosincová ústava z roku 1967, která zaručovala právo svobody projevu v zákonných mezích slovem, písmem, tiskem nebo výtvarným projevem. S tím je spojená i možnost rozšiřovat své ideje informace bez ohledu na hranice státu. Také je zajištěna možnost svobody projevu i případech, kdy se idea dostane

37 WERNER, Jan; GUTTLER, Vojen; ZAVACKÁ, Katarína; RATAJ, Jan; HAMERNÍK, Pavel et al., KOBER, Jan (ed.). Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním. Brno: Doplněk, 2021. ISBN 978-80-7239-345-9. Str. 244-245

38 Nález (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 27.09.2005 sp. zn. I. ÚS 394/04 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

39 Listina základních práv a svobod 2/1993 Sb. Čl. 17

40 WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. K čl. 17

kvůli moderním možnostem mimo hranice státu a začne ovlivňovat lidi v jiných zemích.⁴¹

Ve třetím odstavci se zakazuje cenzura, která by mohla být použita pro zamezení svobodného projevu. Cenzura jako legální pojem není v právním řádu nějak definovaná, a proto může dojít k určitým nejasnostem, když dojde k propojení třetího a čtvrtého odstavce. Podle komentáře Listiny je cenzura zmíněná v tomto odstavci zakázána jen jako cenzura předběžná a jakékoliv jiné zásahy jsou přípustné za předpokladu naplnění podmínek čtvrtého odstavce.⁴²

Ve čtvrtém odstavci se upravuje možnost tuto svobodu omezit. Možnost omezení této svobody je taxativně vymezeno: „*lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*“ Ovšem v případě omezení svobody projevu dochází k testu, jehož cílem je zjistit, zda daný zásah do tohoto práva byl oprávněný. Tímto testem je tzv. test proporcionality.⁴³

V posledním pátém odstavci článku 17 je uvedeno, že orgány státu jsou povinni přiměřeným způsobem poskytovat informace. Samotné podmínky a provedení upraví zákon. Tím zákonem je zákon o svobodném přístupu k informacím, který inkorporuje i příslušné právní předpisy Evropské unie.⁴⁴

Článek 35

Za zmínku stojí i článek 35 druhý odstavec, který zaručuje včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Tento zákon je pak skrz článek 41 prováděn zákonem č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí. Tento zákon je podobný zákonu 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ale tento novější zákon je mnohem obecnější než zákon 123/1998 Sb. a je pravděpodobné, že v budoucnu dojde k jejich spojení.⁴⁵

41 WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. K čl. 17

42 Tamtéž

43 Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. čl. 17

44 ČESKO. Fragment zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím - znění od 1. 1. 2024. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 6. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106#f1945949>

45 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 93-94

Jiné práva spojené se svobodou projevu

Zákon o svobodném přístupu k informacím

Jak již z názvu kapitoly vyplývá, tak jedno z práv spojené se svobodou projevu je zaručeně zákon o svobodném přístupu k informacím. Výše jsem již zmiňoval jak svoboda projevu a právo na přístup k informacím je jiná strana téže mince. Tento zákon je prováděcím zákonem pro oba odstavce v článku 17 Listiny základních práv a svobod. Zde je právě tato strana upravena v zákoně 106/1999 Sb. zákon o svobodném přístupu k informacím.⁴⁶⁴⁷

Zákon byl vytvořen velmi jednoduše a je velmi přehledný, takže i laik ho snadno pochopí. Další z jeho funkcí je poskytnutí nástroje k nahlédnutí do fungování veřejné správy, a tedy zvýšení transparentnosti. K tomuto zákonu je bohatá judikatura, která rozšiřuje množství povinných subjektů, na které tento zákon spadá.⁴⁸ Obecné pravidlo uplatňující se v tomto zákoně je, že povinný subjekt (nejčastěji orgán veřejné správy) žadateli poskytne informaci, na kterou má právní nárok.⁴⁹ Orgán, který tuto žádost posuzuje, může vyhodnotit, jestli mu vyhoví a nebo ne, ale musí mít odůvodnění, které následně popíše v rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle §15 tohoto zákona. Při tomto odmítnutí musí být uskutečněn test proporcionality, který posuzuje vhodnost, potřebnost a přiměřenost. Také je možné, aby orgán, jenž byl požádán o poskytnutí informace, žádal po žadateli zaplacení práce, která by byla nutná k vytvoření a poskytnutí informace, kterou žadatel potřebuje. Často taková situace nastává v případě, že zpracování žádosti by požadovalo nadměrnou žádost pro orgán, kterému byla žádost podána. Tato skutečnost je upravena v §17. Při výkladu zákonných omezení přístupu k informacím je třeba dbát na to, že nelze zužovat ústavně zaručené právo na informace.⁵⁰

Znova bych zde zmínil i zákon 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí. Funguje velmi obdobně, ale s cílením na životní prostředí.

46 106/1999 Sb. Zákon o svobodném přístupu k informacím [cit. 25.03.2024, ve znění účinném k 01.01.2024] Převzato z CODEXIS®

47 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 126-127

48 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 94-95

49 Gříbková Petra a kolektiv autorů, Zákon o svobodném přístupu k informacím - judikatorní komentář, CODEXIS publishing, 01.12.2017 [cit. 18.03.2024] Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®

50 JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M. Zákon o svobodném přístupu k informacím: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. ASPI_ID KO106_1999CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Občanský zákoník

Právo na ochranu osobnosti je zakotveno v občanském zákoníku 89/2012 Sb. v §3, který říká, že každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí. Tento §3 bychom mohli shrnout jako demokratické hodnoty, které může splnit právě demokratické zřízení, kdy člověk může usilovat o své štěstí, lidskou důstojnost a svobodu. Právo na ochranu osobnosti zahrnuje tedy výše zmíněné prvky, z nichž pro svobodu projevu bývají často ohrožené čest a důstojnost. Těmto prvkům se pak věnuje šestý oddíl občanského zákoníku 89/2012 Sb., který pojednává o osobnosti člověka.⁵¹ Co je osobnost člověka, je výstižně uvedeno v komentáři občanského zákoníku: „*Za osobnost je tak považován člověk jako jednotlivec, jako subjekt poznání, resp. poznávání, prožívání a jednání ve své společenské podstatě i individuálních zvláštěnostech, jako nejmenší sociální jednotka i určitá psychofyzická a sociálně-psychická struktura.*“⁵²

Důvod k uvedení ochrany osobnosti je zde proto, že při vykonávání svobody projevu se může stát, že urazíme něčí důstojnost, čest nebo tzv. poškodíme dobré jméno. Každá osoba by měla být schopná unést určitý stupeň kritiky, ale v určitých případech může dojít k takovému očernění, že je nutná náprava. Takže dochází ke střetu práva na osobnost a svobody projevu. Existuje také speciální postavení člověka, který je pravidelně vystavován velké pozornosti. Takové osobě se říká „veřejná osobnost“ a může jít o politika, herce nebo jiné druhy. Tyto veřejné osoby, které své jednání učinili středem veřejné pozornosti, musí mít větší toleranci k urážlivému nebo očerňujícímu chování. K této skutečnosti se i vyslovil Ústavní soud v nálezu III. ÚS 11/04.⁵³

Autorský zákon

K ochraně vytvořeného díla slouží autorský zákon. Se vznikem internetu se autorská práva stala vášnivějším tématem než kdy dřív. V České republice je v právní řádu autorské právo chráněno v zákoně č. 121/2000 Sb. o právu autorském,

51 ONDŘEJOVA, Eva. OCHRANA OSOBNOSTI V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU. Online. Dostupné z: https://www.ondrejova.cz/docs/140812_ochrana-osobnosti-v-novem-obcanskem-zakoniku.pdf. [cit. 2024-3-25].

52 ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

53 Usnesení (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 17.02.2005 sp. zn. III. ÚS 11/04 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů – zkráceně jako autorský zákon.

Autorský zákon chrání ve zkratce tzv. duševní tvůrčí činnost. Přesněji řečeno chrání autorské dílo, které je definováno v §1 autorského zákona. „Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.“ Problematika autorského zákona a ochrany duševní tvůrčí činnosti je tak rozsáhlá, že se někteří domnívají, že by se z ní již mohl stát samostatný právní obor. Autorský zákon je postaven na a vychází z výrazných harmonizačních snah Evropské unie.⁵⁴

Mezinárodní smlouvy

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Úmluva sjednána na půdě Rady Evropy bývá považována za nejdokonalejší fungující příklad mezinárodního instrumentu ochrany lidských práv. Svoboda projevu v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, je zakotvená v článku 10. Zde je stanoveno, že každý má právo na svobodu projevu, a tím se zahrnuje svoboda zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem. Při aplikaci může vyvstat otázka, jaké právo se má uplatnit. Tato otázka často spojuje svobodu projevu, sdružování nebo svobodu náboženského vyznání.⁵⁵

Článek vytváří poměrně účinný kontrolní mechanismus ochrany prostřednictvím Evropského soudu pro lidská práva, který sídlí ve Štrasburku. Limit pro zásahy státu plynou nejen z článku 10, ale také z obecných ustanovení článku 15, který ustanovuje možnost odstoupit od závazků v případě ohrožení, kterým je udávána například válka nebo jiné ohrožení existence státu. Článek 16 se týká možnosti omezení politické činnosti a říká, že nic v článcích 10, 11 a 14 nemůže

54 HOLCOVÁ, I. a kol. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

55 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. Str. 105-107

bránit stranám v uvalení omezení na politickou činnost cizinců. A následně obecnější pravidlo, které zakazuje zneužití práv přiznaných touto smlouvou.⁵⁶

Na rozdíl od české Listiny základních práv a svobod, kde je svoboda projevu a práva na informace pojímáno rozděleně, tak Úmluva vnímá svobodu projevu a právo na informace jako neoddělitelná práva, která by jedno bez druhého nemohla být. A z toho důvodu je svoboda projevu a právo na informace sloučeno tím, že je zakotvuje ve stejném článku, a dokonce z práva na přijímání a šíření informace vysloveně činí součást svobody projevu.⁵⁷

Listina základních práv Evropské unie

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod měla velký vliv na tvorbu Listiny základních práv Evropské unie, jak se ukazuje v jejím textu. Když budeme porovnávat tyto dva právní prameny, tak Listina základních práv Evropské unie přebrala ve svém 17 článku odstavec 2, ale bez zmínky o kontrole médií. Také Odstavec 4 je takřka kopií Úmluvy. Naopak v Listině oproti Úmluvě chybí autority a nestrannost soudní moci. Tento problém je však vyřešen tím, že toto ustanovení spadá pod právo na spravedlivý proces.⁵⁸

Listina základních práv Evropské unie zakotvuje svobodu projevu a informací ve svém článku 11. Tento článek je velmi podobný jako v Listině základních práv a svobod a zajišťuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice. Důležité je zmínit část „bez ohledu na hranice“, která se objevuje i v ostatních smlouvách a člancích věnovaných svobodě projevu. Toto ustanovení umožňuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoli jinými prostředky podle vlastní volby. Zneužití práv, které poskytuje tato smlouva je zakázáno dle článku 54.⁵⁹

Všeobecná deklaráce lidských práv

Všeobecná deklaráce lidských práv je dokument, obsahující nejznámější katalog lidských práv. Byla ratifikována v roce 1948 a ustanovuje základní

56 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. str. 31-32

57 JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0. Str. 118-119

58 MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. Str. 53-54

59 2012/C 326/02: Listina základních práv Evropské unie [cit. 26.03.2024] Převzato z CODEXIS®

občanská, politická, kulturní, ekonomická a sociální práva pro všechny lidi světa. Jedná se o jednu ze smluv, které se musí dodržovat a zavazuje všechny členy OSN. Ve své preambuli má uvedeno, že uznáním přirozené důstojnosti a rovnosti a nezczitelnosti základních práv je základ pro vytvoření světa, kde lidi budou moci žít bez strachu a budou se těšit svobodě projevu a přesvědčení. Podobně jako v Listině základních práv a svobod jsou u sebe zakotveny dva obdobné články a to článek 18, který přiznává právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství a pak článek 19, který pojednává o svobodě přesvědčení a projevu. Také přidává, že nepřipouští, aby někdo trpěl ujmu o své přesvědčení a zahrnuje i právo na informace. Znovu se zde můžeme setkat se spojením „bez ohledu na hranice“.⁶⁰

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech je mezinárodní smlouvou přijatou na zasedání Organizace spojených národů v roce 1966. Vstoupila v platnost až v roce 1976. Svým obsahem navazuje na Všeobecnou deklaraci lidských práv. Tento pakt podepsala i Československá socialistická republika. Svobody myšlení, svědomí a náboženství a následně i svobody projevu a práva na informace jsou stejně jako ve Všeobecné deklaraci lidských práv, ke které se odvolává, ustanoveny v článcích 18 a 19. Jejich formulace je slovně odlišná, ale zaručuje stejná práva jako Deklarace. V obou článcích zdůrazňuje, že ve výkonu těchto práv nesmí být nikomu stanoveny překážky a také nesmí být podroben donucování, které by tyto svobody narušilo. K článku 19, který pojednává o svobodě projevu jsou však přidány dvě další velmi důležité části. Tyto části jsou, aby byla respektována práva a pověsti jiných a ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky. Z těchto dvou důvodů pak může být svoboda projevu omezena.⁶¹

Úprava v rámci právních řádů ve světě

První dodatek Ústavy USA je ve Spojených státech jednou z nejrespektovanějších a současně i nejkontroverznějších právních norem. První dodatek stanoví:

60 Usnesení č. DE01/48, Všeobecná deklarace lidských práv. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

61 Vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

*„Kongres nesmí vydávat zákony zavádějící nějaké náboženství nebo zákony, které by zakazovaly svobodné vyznávání nějakého náboženství; právě tak nesmí vydávat zákony omezující svobodu slova nebo tisku, právo lidu pokojně se shromažďovat a právo podávat státním orgánům žádosti o nápravu křivd.“*⁶²

V tomto dodatku není přesněji určeno, jak se mají svoboda tisku a slova realizovat, což je velký rozdíl oproti evropským ústavám. Také zde nejsou zmíněny jiné formy medií, než je tisk, což by ve výsledku mohlo znamenat, že svoboda projevu podle prvního dodatku se nevztahuje na internetové projevy. Vzhledem k zastaralé formě, která byla vydána před více než 200 lety byl Nejvyšší soud USA postupně nucen pod tento právní rámec zahrnout i ostatní média, která přišla s technologickým vývojem. Z tohoto důvodu se zaměřuje na účel původní svobody slova a tisku a zahrnuje pod tyto svobody i ostatní způsoby šíření názorů a myšlenek. V dnešní době se pak v tomto případě referuje k svobodám jako svoboda projevu, která jak jsem již popisoval výše, zahrnuje všechny způsoby, jako je svoboda slova, tisku a dalších.⁶³

Když se podíváme na první dodatek, tak si můžeme povšimnout, že v něm chybí jak výčet toho, co se dá pod pojmy svobody projevu zahrnout, ale také zde chybí jakákoliv zmínka o možnosti omezení a regulace svobody projevu. Všechny tyto „problémy“ musejí být řešeny judikaturou soudů.⁶⁴

Sociální síť

Za společností, jak ji dnes známe, stojí bezesporu internet, který spojil miliony lidí napříč světem. Jedná se o neuvěřitelně rozlehlou síť, která obsahuje tak obrovské množství informací a dat, že si to nikdo z nás nad ani nedokáže představit. Od svých začátků ušel internet dlouhou cestu. Internet byl původně vyvíjen jen pro vojenské účely jako způsob komunikace, který by zvládl přežít i jadernou válku a stále sloužil svému účelu. To byly jeho pomyslné první krůčky. Skrz svůj vývoj se stal internet tak velkou počítačovou sítí, že obsahovala nejen armádní servery, ale i

62 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Extrémistické projevy a jejich současné místo podle ústavy USA. Online. 2009. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/extremisticke-projevy-a-jejich-soucasne-misto-podle-ustavy-usa.aspx>. [cit. 2024-03-28].

63 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. Str. 33-34

64 BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4. Str. 13-14

vědecké a univerzitní servery. Záhy přerostl v síť, která dnes pokrývá už velkou část světa a od vojensko-vědního zaměření se dosti odchýlil.⁶⁵

Objevilo se zde velké množství služeb, které různě ulehčovali život. Od vyhledávačů, obchodů, reklam, místa pro uložení obsahu až po sociální sítě. V dnešní době je podle některých údajů, připojeno na sociální sítě až 3,9 miliardy lidí.⁶⁶ Tento fenomén známý jako sociální sítě zasáhl do života téměř každého člověka ve vyvinutých zemích. Mezi nejznámější sociální sítě patří bezesporu Facebook, Instagram, Twitter, TikTok nebo Reddit. První dvojice z jmenovaných je dnes již pod jednou velkou společností s názvem Meta platforms. Tento gigant ve světě internetu se nejvíce proslavil svým produktem Facebook, který za svou dlouhou dobu fungování měl už víc než jeden soudní problém s uchováváním dat a svobodou projevu.⁶⁷

A právě svoboda projevu je jedním z nejvíce ožahavých témat internetu, a zvláště pak sociálních sítí. Kdy končí svoboda jednoho a kde začíná svoboda druhého? Která slova či slovní spojení mohou být cenzurována a která ne? Je možné zveřejňovat příspěvky s tzv. fake news, hoaxy, nebo konspiracemi? Tyto problémy a mnohé další se provozovatelé sociálních sítí snaží vyřešit použitím podmínek užívání či zásady komunity. Je to způsob, kde si provozovatele vymezují možnost spravovat, cenzurovat, mazat nebo jinak omezovat chování členů sítě.

Podmínky a zásady služeb sociálních sítí

Jak už je výše zmíněno, tak sociální sítě si v smluvních podmínkách a zásadách vyhrazují mnoho práv o tom, jak bude nakládáno s příspěvky a jinými projevy, které uživatel bude vytvářet na dané síti a dále také s daty, které o uživateli nashromáždí a k jakým účelům je použijí. Sesbíraná data mohou být použita například k personalizaci cílených reklam, například podle historie prohlížení dané osoby. Zásady, pravidla a jiné povinnosti uživatel přijmy při vytvoření účtu a jsou známy jako „smluvní podmínky“, kterými se zavazuje. Zásady komunity, které jsou

65 PETERKA, Jiří. Co je internet? Online. 1994. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/1994/cislo-4/co-je-internet.html>. [cit. 2024-03-06].

66 Sociální média vládnou: v příštím roce je bude využívat přes 60 % světové populace. Online. 2022. Dostupné z: <https://procomputing.cz/socialni-media-vladnou-v-pristim-roce-je-bude-vyuzivat-pres-60-svetove-populace/>. [cit. 2024-03-06].

67 Tisíce uživatelů žalují Facebook kvůli malé ochraně osobních údajů. Kauzu řeší soud ve Vídni. Online. 2015. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/tisice-uzivatelu-zaluji-facebook-kvuli-male-ochrane-osobnich-udaju-kauzu-resi-soud-ve-vidni_201504091900_krohackova. [cit. 2024-03-06].

součástí smluvních podmínek, by měly být tvořeny tak, aby i jedinci, kteří jsou náchylnější k ovlivnění druhými, byli chráněni před takovýmto vlivem.

Meta platforms (Facebook, Instagram)

Hned v úvodu smluvních podmínek společnosti Meta je uvedeno k čemu všemu se podmínky vztahují: „*Tyto Podmínky používání služby se vztahují na vaše používání Facebooku, Messengeru a dalších námi nabízených produktů, funkcí, aplikací, služeb, technologií a softwaru...*“ a také upravují užití reklam z dat sesbíraných o uživateli „*Pokud vám v produktech společnosti Meta zobrazujeme reklamy, tyto Smluvní podmínky rovněž upravují, jak společnost Meta využívá informace k tomu, aby vám zobrazovala reklamy, za jejichž propagaci nám firmy a organizace platí.*“⁶⁸

V druhé kapitole smluvních podmínek, která se zabývá zabezpečením komunity uživatelů společnosti Meta, oznamuje širokou variaci způsobů, které používá k detekci potenciálně škodlivého obsahu. S tímto obsahem se následně může vypořádat pomocí určitých kroků: „*Tyto kroky mohou zahrnovat například upozornění, nabídnutí pomoci, odebrání obsahu nebo omezení přístupu k němu, odebrání určitých funkcí nebo omezení přístupu k nim, zablokování účtu nebo kontaktování bezpečnostních složek.*“⁶⁹

Kdo může používat Facebook

Osoba, která chce užívat Facebook musí splnit podmínky, které přijímá u založení účtu na této platformě. Mezi takové podmínky spadá například ustanovení o shodě jména účtu se jménem osoby, která chce tento účet založit a užívat. Dále je osoba povinna o sobě poskytnout informace. Takovými informacemi jsou, kromě jména a příjmení, také číslo mobilního telefonu nebo emailu, datum narození (přičemž osoba, která se chce přihlásit k této platformě musí být starší 13 let) a pohlaví. Mezi další podmínky se řadí ty, které se týkají autenticity a bezpečnosti. Jedná se například o povinnost nesdělovat své heslo jiným osobám či mít pouze jeden účet.

Kromě podmínek, které uživatel musí splnit, si Facebook vyhrazuje i podmínky, za kterých neumožňuje vytvořit účet. Účet nesmí být, dle podmínek jimi

68 META PLATFORMS. Podmínky používání služby. Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms>. [cit. 2024-03-06].

69 Tamtéž

stanovenými, založen osobám odsouzeným za sexuální trestný čin, nebo osobám, které mají již jiný účet na této platformě, který byl již dříve zablokován.⁷⁰

Zásady komunity

V zásadách společnosti je vypsáno, jaká aktivita je považována společností Meta jako nedovolený obsah, který by mohl být škodlivý pro její komunitu. Tento obsah rozděluje do šesti kategorií. Násilí a kriminální chování, bezpečnost, nepřipustný obsah, integrita a autentičnost. respektování duševního vlastnictví, žádosti a rozhodnutí související s obsahem.

První kategorie je obsah, který podněcuje k násilí nebo kriminálnímu chování. Tento obsah je dále rozdělen do následujících kategorií: násilí a podněcování, nebezpečné organizace a jedinci, koordinované úsilí se záměrem způsobit újmu a propagace kriminální činnosti, regulované zboží a služby, podvody a klamavé jednání.⁷¹

Druhá z kategorií ohrožuje bezpečnost členů komunity sociální sítě. Aktivity nebo obsah, který ohrožuje bezpečnost lidí jsou tyto: sebevražda, sebepoškozování a poruchy příjmu potravy, sexuální zneužívání dětí a dětská nahota, sexuální zneužívání dospělých, šikana a obtěžování, vykořisťování lidí, narušování soukromí. U těchto dvou kategorií je jejich hrozba pro společnost zřejmá. Jedná se totiž o podněcování k nebezpečnému a společensky nepřijatelnému chování, které by mohlo i přímo ohrozit zdraví členů.⁷²

Třetí z definovaných kategorií je obsah označený jako „nepřipustný obsah“. Jeho členění je následující: nenávistné projevy, násilný a realisticky vyobrazený obsah, nahota a sexuální aktivity dospělých, sexuální návrhy nebo sexuálně vulgární výrazy.

Čtvrtá kategorie označená jako „integrita a autentičnost“, která se zabývá hlavně autenticitou identity účtu, používání tzv. botů a dezinformací. Členění této skupiny je následující: integrita účtu a autentická identita, spam, kybernetická bezpečnost, neautentické chování, dezinformace a zvěčnění.⁷³

70 META PLATFORMS. Podmínky používání služby. Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms>. [cit. 2024-03-06].

71 META PLATFORMS. Zásady komunity na Facebooku. Online. 2024. Dostupné z: <https://transparency.fb.com/cs-cz/policies/community-standards/?source=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fcommunitystandards>. [cit. 2024-03-06].

72 Tamtéž

73 META PLATFORMS. Zásady komunity na Facebooku. Online. 2024. Dostupné z: <https://transparency.fb.com/cs-cz/policies/community->

Omezení sdíleného obsahu

Sdílený obsah má další omezení, které jsou poznamenány v podmínkách používání služby. Obsah, který chceme sdílet nesmí porušovat zásady komunity, které jsou vypsány výše. Dále jsou zde další podmínky a těmi jsou zákazy diskriminujícího, nezákonného, zavádějícího a podvodného obsahu. Je také zakázané sdílet obsah, ke kterému nevládníte autorská práva anebo nemáte povolení k jeho sdílení. Je to tedy zásada autenticity. Zákaz se vztahuje na cokoli, co porušuje práva dalších osob, včetně jejich práv k duševnímu vlastnictví, pokud pro to v příslušných právních předpisech neexistuje výjimka či omezení.

Společnost se vyhrazuje proti sdílení virů nebo škodlivých kódů, používání služby k rozesílání spamu nebo provádění jakýchkoliv jiných kroků, které by mohly zablokovat, přetížit, narušit nebo poškodit správné fungování, integritu, provoz nebo vzhled našich služeb, systémů či produktů.

Velmi zvláštní je pravidlo, které zakazuje získávat přístup k údajům z produktů ani je shromažďovat s využitím automatizovaných prostředků (bez předchozího souhlasu) nebo se pokoušet o přístup k údajům, ke kterým není oprávnění přistupovat. Rovněž si vyhrazují veškerá práva proti dolování dat a dolování z textu. Tímto se brání a vzdávají se odpovědnosti za jakoukoliv činnost, která by byla problémová a spojená s vlastními Meta produkty. Z mého pohledu je to odklánění jakékoliv odpovědnosti, kterou by Facebook mohl mít. Všechny podmínky jsou napsány extrémně rozsáhle ale zároveň nic neříkající. V podmínkách se těžko hledá konkrétní odpověď a už jen větou, která byla zmíněna v jiné části textu podmínek, se můžeme podívat na mentalitu společnosti. Ta věta zní: *„Svolení k vytvoření nového účtu poskytneme na základě našeho vlastního uvážení a tato skutečnost neznámá ani nijak nenaznačuje, že jsme k disciplinárnímu opatření přikročili mylně nebo bezdůvodně.“* Jak si můžeme všimnout v poslední části *„skutečnost neznámá ani nijak nenaznačuje, že jsme k ... opatření přistoupili mylně...“* Formulace věty plně naznačuje, že Facebook odmítá přiznat, že může udělat chybu a že cokoli, co udělá je správné a v rámci práva.

Dalšími podmínkami je zákaz zprostředkovávat, požadovat nebo shromažďovat uživatelská jména nebo hesla k produktům ani zneužívat přístupové

standards/?source=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fcommunitystandards. [cit. 2024-03-06].

tokeny⁷⁴. Osobně si myslím, že toto ustanovení by se mohlo zahrnout pod předchozí, ale možná kvůli přehlednosti je zde přesně vypsané, že ani tato data není možno získávat.

Předposlední podmínka se věnuje zákazu prodeje a koupě dat, ke kterému Facebook nedal souhlas. Protože zde není specifikováno, jaká data by mohly Meta platforms prodávat, tak bych měl obavy ze sporu se zákonem č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů.

Poslední podmínka zakazuje zneužívání nástrojů pro nahlašování obsahu, označování, zasílání námitek a odvolání, a to například vytvářením podvodných, duplicitních nebo bezdůvodných hlášení a odvolání. V případě porušení této a výše zmíněných podmínek, si Meta platforms nárokuje právo obsah odebrat a nebo k němu omezit přístup či zablokovat. V případě závažného nebo opakovaného porušení může být účet zablokován nebo odstraněn.⁷⁵

Z hlediska toho, jak se zjišťuje, jaký obsah porušuje podmínky, tak jsou 2 hlavní způsoby, a to technologií jejíž způsob vyhledávání není blíž určen anebo pomocí specializovaných týmů. Následně byla vytvořena i dozorcí rada, která se věnuje odvoláním proti těmto akcím.⁷⁶⁷⁷

Jak jsem již zmínil zásady komunity i podmínky užívání jsou zavádějící a nic neříkající. Pokud se jedná o zákonně zakázaný obsah, jako je například zneužívání dětí, a jedná se tedy o jednoznačně a celosvětově závadný obsah, tak se Meta platforms vyjadřují nepřesně a nejasně. Informace se v textu opakují a uživatel musí otvírat několik různých odkazů a projíždět několik různých stránek zároveň, aby se dostal k informacím, které hledá. Dále bylo zmíněno, že Facebook používá programy k zachycení závadného obsahu, ale nikde není přesně určeno, jaký problémový obsah vyhledává. Z mého pohledu je tento nejasný styl psaní podmínek problémový a není vůbec uživatelům přístupný.

Sociální platforma X (Twitter)

X (v této práci bude dále nazývána jako Twitter podle staršího a obecněji používaného označení) neboli Twitter je sociální síť, která byla v nedávné době

74 Přístupový token je token zabezpečení vydaný autorizačním. Obsahuje informace o uživateli a prostředku, pro který je token zamýšlen. Informace lze použít pro přístup k webovým rozhraním a dalším chráněným prostředkům.

75 META PLATFORMS. Omezení sdíleného obsahu. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms#other-terms-policies>. [cit. 2024-03-26].

76 META PLATFORMS. Oversight board. Online. 2024. Dostupné z: <https://oversightboard.com>. [cit. 2024-03-28].

77 Zjišťování případů porušení. Online. 2024. Dostupné z: <https://transparency.fb.com/cs-cz/enforcement/detecting-violations/>. [cit. 2024-03-28].

koupena podnikatelem Elonem Muskem, který věří ve velmi liberální pojetí svobody projevu, a tak při převzetí sociální sítě Twitteru se z ní snažil udělat co možná nejsvobodnější platformu pro sdílení obsahů a názorů. Tento způsob vedení si nevedl příliš dobře, neboť se na platformě objevilo velké množství nenávistných projevů a jiných problémových obsahů. V reakci na to Twitter zavedl některá omezení, ale stále se snaží zůstat u své ideologie liberálního přístupu k informacím.

Pravidla X

Jako u Meta platforms, i zde jsou pravidla rozdělena do několika částí. Tyto části se zabývají oddělenými tématy, které jsou proti podmínkám Twitteru. Ač Twitter má vlastní algoritmus, který maže a jinak ovlivňuje viditelnost příspěvků, které nesplňují podmínky dané těmito pravidly, tak hned v úvodu Twitter varuje, že je možné, že se uživatel setká s obsahem, který může být urážlivý, škodlivý, nepřesný nebo jinak nevhodný, nebo v některých případech příspěvkům, které byly zavádějícím způsobem označeny nebo jsou jinak klamavé. V takových případech upozorňuje, že za tyto závadné příspěvky nepřebírá odpovědnost a ta plně zůstává jen a pouze u člověka, který příspěvek vytvořil.⁷⁸ Dále si společnost vyhrazuje právo odstranit a jinak nakládat s obsahem, který porušuje tyto a jiné podmínky a jsou shledány jako závadné.⁷⁹

V úvodu pravidel je zmíněno, že hlavní účel X je mezilidská komunikace a závadné chování, které by bylo provozováno na této platformě je silně odsuzováno. Pravidla této sítě jsou zde pro zaručení svobodné a bezpečné komunikaci.

První mezi skupinou pravidel je bezpečnost. V této skupině se zakazují obsahy a chování, které by ukazovali nebo podporovali násilné projevy, násilné a nenávistné entity, sexuální vykořisťování dětí, zneužívání/obtěžování, nenávistné chování, pachatelé násilných útoků, sebevražda, citlivá média, nelegální nebo některé regulované zboží nebo služby. V takto vymezených pravidlech se objevují převážně tzv. „neprojevy“, které nespádají pod ochranu svobody projevu. Z těchto pravidel bych blíže přiblížil pravidlo o citlivých médiích, které se vztahuje k obsahu, kde se vyskytuje až příliš krvavý či brutální obsah a nebo sexuální obsah, který není úplně zakázán, ale nesmí se objevovat v živých videích nebo profilových fotkách.

⁷⁸ Pro upřesnění se zde domnívám, že když je zmíněn příspěvek, tak se nejedná o to, kdo vytvořil například závadný obrázek, ale o to, kdo tento závadný obrázek zveřejnil na této sociální síti.

⁷⁹ X CORP. Smluvní podmínky X. Online. 2024. Dostupné z: <https://twitter.com/cs/tos>. [cit. 2024-03-28].

Druhá část pojednává o soukromý. To znamená, že tato část se zabývá zákazem sdílení soukromých informací jiných lidí, nahotou bez souhlasu lidí, kteří se v obsahu objevují a poškození účtu, jako je zcizení účtu, hesla, značek nebo jiného vlastnictví ostatních uživatelů. U tohoto pravidla se opět nedostávají do sporu se zásadami svobody projevu. Možná by se dalo polemizovat u sdílení jistých soukromých informací jiných lidí, že by se jednalo o novináře, který zjistil soukromou informaci o celebritě a skrz sdílení této informace se seberealizují a tedy porušují pravidla X, ale zároveň uplatňují i svobodu projevu. Ovšem tyto situace budou vzácné a věřím, že ze své povahy by byly řešeny individuálně.⁸⁰

Třetí a poslední část pravidel X je autenticita. V této části již nalezneme ustanovení, která jsou problematictější než předešlá. Jsou zde manipulace platformy a spam, občanská integrita, zavádějící a klamavá identita, syntetická a zmanipulovaná média, autorská práva a ochranné známky. Mezi tyto problematictější ustanovení bez pochyby patří právě část se syntetickými a zmanipulovanými médii. Protože svoboda projevu se nevztahuje pouze na všeobecně pravdivé informace, takže tzv. „zmanipulovaná média“, která obsahují nepravdivé informace nemohou být jen tak cenzurována. Změna by ovšem byla v případě, že by tyto informace byly použity za účelem někomu ublížit a způsobit škodu. Pak se zde již objevuje legitimní důvod k jejich omezení a regulaci. V bližším popisu této zásady se uvádí, že se mažou ty obsahy, které jsou z velké části upravené, aby oklamaly své čtenáře. Obsah, který je zveřejňován se zřejmě špatným kontextem a následkem toho mate a manipuluje své čtenáře. V poslední řadě je zmíněn obsah, který při svém zveřejnění má způsobit masové zmatení veřejnosti a možným následkem širokosáhlé škody. Ovšem podle svobody projevu, bychom mohli argumentovat, že nikdo nemá právo určovat, jaká informace je pravdivá a také, co by se mělo dostat k uším a očím veřejnosti. Ve výsledku i s případným dobrým úmyslem bych řekl, že toto ustanovení je přinejmenším sporné.⁸¹

Zásady vymáhání

Podmínky Twitteru jsou formulovány tak, aby umožnily lidem porozumět různým stránkám problému, a povzbudily je k otevřené diskusi o odlišných názorech a stanoviscích. Tento přístup má umožnit existenci mnoha forem řeči na

80 X CORP. Pravidla a zásady: Pravidla X. Online. 2024. Dostupné z: <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/x-rules>. [cit. 2024-03-28].

81 X CORP. Pravidla a zásady. Online. 2024. Dostupné z: <https://help.twitter.com/cs/rules-and-policies>. [cit. 2024-03-28].

této platformě a zejména podporovat debaty, způsob komunikace, která předkládá fakta k nápravě nesprávných tvrzení nebo nesprávného vnímání, poukazuje na pokrytectví nebo rozpory, varuje před offline nebo online důsledky, odsuzuje nenávistné nebo nebezpečné projevy nebo pomáhá změnit myšlení a odzbrojit. Minimálně takto prezentuje podmínky sám Twitter. Tímto chce říci, že okolnosti daného příspěvku znamenají mnoho pro stáhnutí nebo zachování příspěvku. Dále udává, že důvody pro smazání obsahu, omezení přístupu nebo zablokování účtu se mohou lišit u různých případů. Dále uvádí příklady otázek, které si pokládají při posuzování intenzity trestu za zveřejňování závadného obsahu. Je chování zaměřeno na jednotlivce nebo skupinu lidí? Bylo hlášení podáno cílem potenciálního zneužití nebo náhodným kolemjdoucím? Porušoval uživatel v minulosti naše zásady? Jaká je závažnost porušení? Když se na tento postup podíváme jako na celek, tak si můžeme povšimnout jisté analogie mezi přístupem X Corp a přístupem trestního práva při zjišťování závažnosti porušení pravidel a trestu za ně.

Reddit

Poslední ze sociálních sítí, která je v této práci rozebrána je Reddit. Svoji strukturou se podobá již zmíněnému Twitteru. Tato sociální síť nebyla založena pro komunikaci jako takovou, ale pro přidávání obsahu ve formě příspěvků a následného hodnocení a komentování ostatními uživateli. Reddit je rozdělen do tzv. „subredditů“, které můžeme připodobnit například ke skupinám na Facebooku. V těchto subredditech pak mohou správci skupiny nastavit skoro jakákoliv pravidla, která neporušují obecné zásady Redditu a na základě těchto pravidel mohou i sankcionalizovat lidi za jejich nedodržení. Sama společnost Reddit se k používání své sítě vyjadřuje takto: *„I když ne každá komunita může být pro vás (a můžete shledat některé neztotožnitelné nebo dokonce urážlivé), žádná komunita by neměla být používána jako zbraň. Komunity by měly u svých členů vytvářet pocit sounáležitosti, ne se jej snažit ponížít před ostatními. Stejně tak by každý na Redditu měl očekávat soukromí a bezpečnost, takže prosím respektujte soukromí a bezpečnost ostatních.“*⁸² Jak je z citace vidět, Reddit si je vědom, že se na jeho síti objeví mnoho názorů, se kterými nemusí všichni souhlasit a nabádá k tomu, aby byli lidi tolerantní. Dále v zásadách uvádí možnost použití sítě a názorů jako zbraně pro poškození nebo šikanování jiných členů komunity. Z mého pohledu se zde

82 Reddit - Content policy. Online. Dostupné z: <https://www.redditinc.com/policies/content-policy>. [cit. 2024-03-09].

Reddit snaží upozornit na obecná nebezpečí při používání internetu a sociálních sítí obecně.

Obsahové zásady

V obsahových zásadách je vypsáno 8 hlavních pravidel, i způsob jejich vymáhání.

1. Pravidlo se obecně vymezuje proti obtěžování, šikaně, násilí a nenávisti.
2. Pravidlo vyzívá k dodržování stanovených pravidel a také k sdílení autentického obsahu nebo vyvarování se nedovolené manipulace.⁸³ Nebo jiným rušením pořádku v Reddit komunitě.
3. Pravidlo respektovat soukromý ostatních a nikdy nesdílet soukromé informace jiných nebo intimní obsah bez jejich svolení.
4. Pravidlo nikdy nesdílet sexuální, naváděcí nebo jiným obsah spojený se zneužíváním nezletilých. Jakékoliv predátorské nebo nevhodné chování vztahující se k nezletilým je zakázáno.
5. Pravidlo říká, že není nutné používat své pravé jméno, ale uživatelé se nesmí vydávat za někoho jiného nebo jinak zavádět a klamat ohledně jejich identity.
6. Pravidlo je, aby se uživatelé snažili označovat obsah správným označením, aby jiní uživatelé mohli předvídat obsah, který se jim ukáže. Zvláště pak obsah násilného nebo sexuálního rázu.
7. Pravidlo je o sdílení obsahu, který je legální. Není tedy nelegální a nevybízí nebo nenapomáhá nelegálním činnostem a transakcím.
8. Pravidlo říká, aby se uživatel nesnažil ničit nebo jinak porušovat obvyklé používání sítě.⁸⁴

V obsahových zásadách jsou také způsoby vynucení těchto pravidel. Vynucovací prostředky se skládají z velmi neurčitých částí jako je například „Slušné požádání, aby uživatel, přestal s danou aktivitou,“ nebo „Méně hezké požádání,“ až po přesnější formulaci jakou je „dočasné nebo trvalé pozastavení účtu.“

Z pohledu na pravidla Redditu můžeme jasně vidět, že jsou mnohem volnější a mírnější než pravidla Facebooku. Také pravidla, která jsou definovaná

⁸³ Touto manipulací se rozumí spamování, manipulací hlasů nebo podvodem s předplatným.

⁸⁴ Reddit - Content policy. Online. Dostupné z: <https://www.redditinc.com/policies/content-policy>. [cit. 2024-03-09].

jsou srozumitelná a definovaná v několika řádcích, což musí být pro běžného uživatele příjemnější a přístupnější. Vytvořená pravidla si uchovávají svoji úroveň neurčitosti, která může být použita pro manévrování při aplikaci pravidel a udělování sankcí.

Když se začneme pravidly Redditu zabírat ve světle svobody projevu a jeho regulaci, tak nás budou zajímat převážně pravidla 1 až 6, protože osmé pravidlo se zabývá způsobem použití sítě a je zde hlavně kvůli použití obsahu jako přenosu kódu, který by mohl škodit nebo jinak ovlivnit jiné uživatele. Toto pravidlo bych nespojoval se svobodou projevu, protože kód, který by měl bez vědomí uživatele zaútočit nebo ovlivňovat jeho přístroj je násilné vniknutí do jeho osobního a soukromého prostoru. Z hlediska projevu svobody a jeho hranicím bych to připodobnil k násilnému chování k jiné osobě, kdy také jde o poškození nebo jiné nepřijatelné chování vůči jiné osobě. Sám akt sdílení skrytého kódu, který může ovlivnit jiné uživatele bez jeho vědomí spadá pod škodu na majetku, který se tedy za svobodu projevu nepovažuje.

Pravidlo sedmé zmiňuje nelegální obsah nebo napomáhání v šíření tohoto obsahu. Reddit se vymezuje hlavně v napomáhání zprostředkování takových nelegálních věcí a uvádí „Nesmíte používat Reddit k vyžádání nebo zprostředkování jakékoli transakce nebo daru zahrnujícího určité zboží a služby.“ V zásadách obsahu je pak přesně vypsáno, co takový obsah zahrnuje a jsou to: střelné zbraně, střelivo, výbušniny, legálně kontrolované části nebo příslušenství střelných zbraní nebo soubory pro 3D tisk k výrobě čehokoli z výše uvedeného, drogy, včetně alkoholu a tabáku, nebo jakékoli kontrolované látky (kromě reklam umístěných v souladu se zásadami inzerce), placené služby zahrnující fyzický sexuální kontakt, ukradené zboží, osobní informace; padělané úřední dokumenty nebo měna a podvodné služby.⁸⁵ Takto vypsané části obsahu, které jsou zakázané jsou určitě dostatečně přesně vymezené a zajišťují větší bezpečnost na síti. Když se na dané jednání podíváme skrz pohled svobody projevu, tak bychom mohli podotknout, že tato podmínka je ve střetu se svobodou projevu. To by ovšem nebyla pravda, protože ani hospodářské aktivity se nemají zařazovat pod svobodu projevu, a právě zprostředkování a koupě vypsanych věcí by byla hlavně snaha o finanční zisk.

⁸⁵ Reddit's policy against transactions involving prohibited goods or services. Online. 2023. Dostupné z: <https://support.reddithelp.com/hc/en-us/articles/360043513471-Reddit-s-policy-against-transactions-involving-prohibited-goods-or-services>. [cit. 2024-03-19].

Označování sdíleného obsahu, které má varovat před sexuální a násilnou povahou obsahu je ochranná funkce, která se má za účel zneprístupnění obsahu, a tak šesté pravidlo není vůbec v rozporu se svobodou projevu. Je to pouze usnadnění přístupu a filtrování pro uživatele.

Páté pravidlo má zamezit krádeži identity a následně jejího zneužití. Tím chrání práva osob jejíž jméno by mohlo být zneužito. Jelikož je internet převážně anonymní prostředí, tak povoluje svým uživatelům použít neautentická a smyšlená jména, která splní podmínky komunity. Toto pravidlo znova pouze chrání práva a zájmy dalších osob a není v rozporu se svobodou projevu.

Čtvrté pravidlo zakazuje predátorské chování a sdílení násilného nebo sexuálního obsahu zahrnující nezletilé. Toto pravidlo je doplněním zákona, protože ve všech rozvinutých zemích jsou tyto aktivity zakázány. Je to i ze společenského a morálního hlediska špatné a neslučuje se s dobrými mravy a jako takové jsou klasifikované jako „neprojev“ a nepožívá jeho právní ochrany.⁸⁶⁸⁷

Ochrana osobních údajů je v dnešní době známé téma a každý, kdo používá internet by se měl proti únikům těchto informací chránit. Právě z tohoto důvodu je zde třetí pravidlo Redditu, které zakazuje šíření osobních informací druhých osob. V případě, že by došlo ke sdílení takového obsahu, který odkrývá osobní informace třetí osoby, tak by mohlo dojít ke zneužití těchto informací a důsledkem toho by znova došlo k újmě třetí osoby, a proto toto pravidlo je opět naprosto přípustné.

Druhé pravidlo vyzývá k dodržování pravidel a sdílení autentického obsahu. Toto pravidlo má dvě části. První je dodržování pravidel, a tím se zde myslí i pravidel tzv. „subredditů“ nebo-li částí Redditu s určitou tematikou, kterou spravují uživatelé samy a můžou si nastavit vlastní pravidla. A právě v nastavování vlastních pravidel se může objevit chyba a rozpor se svobodou projevu, kdy moderátoři jednotlivých subredditů by mohli cenzurovat určitý obsah. Ovšem toto je problém, který není řešený v zásadách Redditu, ale radí moderátorům, aby jakékoliv omezení uživatelů používali pouze střídmě. Tento problém také není velmi závažný, protože co nedovolí jeden moderátor na jeho subredditu, může být zveřejněno na jiné skupině. Druhá část tohoto pravidla je sdílení autentického obsahu a také zakazuje

⁸⁶ MOLEK, Pavel. *Politická práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3. str. 110

⁸⁷ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

manipulaci hlasů. Tato manipulace často bývá ovlivňována speciálně vytvořenými programy, které vytvářejí mnoho účtů a následně je nechají hlasovat pro určitý obsah. Stejně tak, jako tyto programy ovlivní hlasování, tak mohou i sdílet různý obsah. Občas bývají používány pro sdílení obsahu, který v sobě má například reklamu. Ovšem kdyby tito roboti byli použiti k šíření třeba politického názoru, tak by podle mě měli mít právo na ochranu ze strany svobody projevu, ale pouze pro příspěvek, který byl shledán jako jedinečný a ne jako spam⁸⁸. Spam je již činností narušující pořádek komunity. V dnešní době není možné říci, že by roboti používání k masovému sdílení příspěvku byly originální nebo přínosní pro společnost, a tak by tedy ochrana byla zbytečná, neboť původní zprávu, kterou tvůrce programu mohl chtít sdílet, mohl sdílet mnohem jednodušší cestou. Je možné, že v budoucnosti se bude muset přihlídnout i ke skutečnosti, že AI⁸⁹ se velmi rychle vyvíjí a zvládá spojovat různé myšlenky, které by mohli být jak originální, tak i přínosné pro společnost. Otázkou zůstává, jak velká práva by bylo vhodné přisoudit neživému programu.

První pravidlo a poslední, které je uvedeno v zásadách obsahu reguluje na obtěžování, šikanu, násilí a nenávisti. Všechny tyto části jsou součástí tzv. „neprojevů“ a jejich ochrana z hlediska svobody projevu neexistuje.

⁸⁸ Nevyžádané sdělení, které je masově šířené.

⁸⁹ Umělá inteligence. V kontextu této práce se tím myslí hlavně chatboty, což je označení pro počítačové programy určené k automatizované komunikaci s lidmi. Jako například ChatGPT.

Komparace svobody projevu a její regulace na sociálních sítích

V této části své práce porovnám rozsahy svobody projevu na výše zmíněných sítích. Porovnání bude mezi typem obsahu, který je možný zveřejnit na různých sítích, způsobem jejich kontroly a následně možností diskuze nebo odvolání v případě blokování sdíleného obsahu. Je důležité si uvědomit, že sociální sítě vznikly jako způsob pro komunikaci na vzdálenost a tato komunikace zahrnuje šíření názorů, myšlenek a jiných dat. Když budeme porovnávat právě způsoby komunikace, tak každá ze zmíněných sítí operuje trochu jinak.

Příkladem může být Facebook. Facebook byl vytvořen jako způsob komunikace mezi univerzitami, kde se uživatel mohl přidat do jednotlivých skupin. Možnost komunikace na Facebooku je buď zveřejněním příspěvku na vlastní „zdi“⁹⁰, komentováním těchto příspěvků, přidáním se do skupiny a následné zveřejňování na zdi skupiny či pomocí přímé komunikace mezi uživateli. V poslední době byly přidány tzv. reels, což jsou krátká videa spojená s hudbou. Facebook také vytvořil aplikaci Messenger, která se věnuje především meziuživatelské komunikaci. Z hlediska regulace a možnosti sdílení je nejsvobodnější právě přímá komunikace mezi uživateli, kde by neměl být žádný způsob kontroly obsahu, a tedy dodržení listovního tajemství. Je tedy možné sdílet zde cokoli. Fotky, videa, soubory. Jediný způsob, jak upozornit na komunikaci, je nahlásit daného uživatele anebo ho zablokovat s cílem znemožnění posílání si zpráv. Z hlediska kontroly obsahu a svobody projevu se zveřejňování obsahu na své zdi, zdi skupiny a nebo za použití reelů jeví stejné. Jsou zakázané různé projevy diskriminace, násilí a sexuálně explicitní projevy. Také je možné jakýkoliv obsah nahlásit a v případě, že bude na obsah podáno více stížností, bude smazán, zablokována přístupnost k němu a v určitých případech bude ten, kdo obsah zveřejnil, potrestán. V případě obsahu, který se může zdát závadný, se hledí i na okolnosti. Jinak se bude posuzovat černý, morbidní humor na stránce pro černý a morbidní humor a jinak pod příspěvkem, kde lidé oplakávají mrtvého. To znamená, že okolnosti jsou důležité. Právě tyto okolnosti hrajou roli v případě, že je obsah zhodnocený jako závadný a uživatel požádá o přehodnocení. Je možné změnit již vynesené rozhodnutí nad příspěvkem a v případě zablokování účtu je i možné otočit se na dozorčí radu, která je nejvyšším orgánem, který na návrh posuzuje spravedlivost rozhodnutí.

⁹⁰ Tzv. „zed“ je prostor, kde může uživatel zveřejňovat obsah a je spojen s jeho účtem.

Další z těchto sítí je aplikace X neboli Twitter. Twitter je také používán obdobně jako Facebook a existuje tedy část pro sdílení příspěvků a zprávy mezi uživateli. Existuje zde způsob nahlašování a znovu je používán algoritmus pro vyhledání závadného obsahu a lidský tým pro další kontrolu. Rozdílem mezi Twitterem a Facebookem je používání upozornění pro citlivý obsah. Do tohoto obsahu patří nahota, sexuální chování a grafický obsah, který zahrnuje převážně násilí a krev. Sice se svou podstatou jedná o neprojev, který není chráněn svobodou projevu, ovšem na této platformě je možné ho sdílet. Znova jsou zde omezení jako je nekrofilie, nadměrné násilí a krutost. Je žádané, aby obsah, který je vymezený jako citlivý, byl správně označen. Není však nic neobvyklého najít obsah, který je citlivý, ale není za něj označený. Aplikace X se snaží být liberální svými možnostmi a minimálně oproti Facebooku opravdu je.

Poslední z probíraných sítí je Reddit. Reddit je hlavně používán pro sdílení a hledání obsahu podle tzv. subredditů, které byly zmíněny výše. Je zde velká změna ve způsobu regulace, kdy regulace probíhá hlavně na úrovni moderátorů jednotlivých subredditů. Tento způsob mi přijde efektivnější a přesnější, jelikož moderátor určitého subredditu by měl znát obsah, kterým se jeho subreddit zabývá, a bude tedy lépe znát okolnosti. Z hlediska regulace je zde pravděpodobnější možnost zneužití možností moderátora pro cenzuru a šikanu jiného uživatele. Protože uživatel sám má možnost stát se moderátorem nebo jít do jiné skupiny, tak šance na úplnou cenzuru nebo diskriminaci v rámci Redditu je mnohem menší, a v případě znemožnění zveřejnění příspěvku v jednom subredditu je možné jít do jiného subredditu a zveřejnit stejný obsah. Jedna ze situací, která nastává, je, že může být mazán naprosto nezávadný obsah jen z důvodů, že nepatří do daného subredditu. Můžeme dát příklad subredditu, který se věnuje jen a pouze psům a i ve svých pravidlech má stanovené, že je povolen pouze příspěvek mluvící nebo zobrazující psy. Ve chvíli, kdy by chtěl na zmíněném subredditu uživatel sdílet fotku kočky, tak může být (a pravděpodobně bude) příspěvek smazán. Tato situace by se mohla brát jako porušení svobody projevu, protože na sdílení fotky kočky není nic závadného, ale přesto to bylo moderátorem znemožněno. Tento problém může být lehce vyřešen, že uživatele půjde na subreddit pro kočky, ale co se stane v případě, že uživatel stále chce zveřejnit fotku kočky na subredditu pro psy? Hledal jsem odpověď na řečenou otázku, ale přesnou odpověď jsem nenašel. Když se nad problematikou rozumně zamyslím, tak mi takové jednání přijde rozumné, neboť není důvod proč schválně sdílet fotku kočky na subreddit, který je určen pro

opačnou tematiku, a tedy do této skupiny nepatří. Na tento případ by se mohlo nahlížet i jako účelné popouzení komunity, ale kromě tohoto důvodu nevidím dostatečné odůvodnění pro „cenzurování“ takového obsahu, aby situace byla dostatečně odůvodnitelná pro omezení svobody projevu.

Když přejdeme možnosti obsahu, tak ze všech zmíněných sítí, je Reddit nejvíce svobodný. Znova jsou zde již zmíněné regulace na obsah, který je společensky a morálně nepřijatelný. Omezení pro citlivý obsah je zmíněno jako NSFW⁹¹. Tímto označením je možné označit celý subreddit nebo pouze jediný příspěvek.

Pro shrnutí všech stránek je nutné říci, že svoboda projevu je z hlediska pravidel chráněna správně. To znamená, že názory a myšlenky mohou být šířené na všech sítích. Jsou zde patrné rozdíly ve způsobu a účinnosti regulace, ale základní pravidla dovolují svobodu projevu. Problém tedy začíná se zmíněnou regulací. Nastavení správného algoritmu může znamenat velký rozdíl v tom, jestli bude síť správně spravována, či naopak. U každé ze zmíněných sítí již staly situace, kdy byl smazán obsah, který nebyl závadný, ale tato pochybení by se měla přičítat spíše chybě než účelné cenzuře. Z hlediska možností regulace a možností sdílení obsahu bych seřadil zmíněné sítě od konzervativnější po liberálnější v pořadí Facebook, Aplikace X a Reddit. Svoboda projevu, tak jak je zmíněna v právních pramenech, je základními pravidly průměrně chráněna ve všech těchto sítích a je jen otázka, zda omyl algoritmu můžeme přičítat účelné cenzuře nebo prosté chybě.

⁹¹ Not Safe For Work

Praktická část

Judikatura

Lubomír Volný v. Facebook

Bývalý poslanec ČR Lubomír Volný dne 2. 3. 2021 umístil veřejný příspěvek s tvrzením: „Podle mých informací se připravuje plán na diskreditaci Ivermektinu pomocí úmrtí (tedy vraždy) několika pacientů, kteří jej budou užívat. Jste-li jako lékař, lékařka, zdravotník, součástí tohoto plánu NEDĚLEJTE TO!!! Ať už Vám vyhrožují čímkoliv!!! Nejste sám, nejste sama!!!“ Tento příspěvek se vyskytoval, jak na jeho účtu sociální sítě Facebook, tak na jeho účtu sítě Twitter. Ten samý den ještě uložil videosoubor, na kterém ze své poslanecké kanceláře komentuje aktuální politické dění v České republice a sděluje, rozvádí a konkretizuje informace ze svých písemných příspěvků na internetových sociálních sítích, podle kterých existuje plán některých politiků a farmaceutických společností na diskreditaci léku zvaného Ivermektin, který je účinnou a přitom levnou zbraní v boji proti pandemii COVID-19 pomocí cílených úmrtí pacientů, s cílem dosažení zabránění jeho používání za současného prodeje drahých a neověřených léčiv generujících zúčastněným největších zisků, a současně vystupuje s výzvou ke všem lékařům, zdravotnickému personálu, příslušníkům tajných služeb, policistům a vojákům, aby se takového plánu, jsou-li jeho součástí, neúčastnili.⁹²

V první instanci byl obviněný uznán vinný ze zločinu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku. Důvody k tomuto závěru byly následně znovu probrány u odvolacím soudem, který odvolání zamítl. Odvolací soud uvedl, že obžalovaný neměl jakékoliv informace, které by pravdivost zprávy potvrzovaly, ani dramatické tvrzení ohledně chystaných „vražd“ neodpovídalo informacím, jenž se měl obžalovaný dozvědět od jiných osob. Rovněž ani orgány činnými v trestním řízení nezjistily, že by předmětná zpráva měla být pravdivá nakonec ani obžalovaný sám k výzvě Policie ČR nedokázal uvést žádné bližší konkrétní informace, naopak přiznal, že tyto nemá. Obžalovaný si musel bát vědom nepravdivosti těchto zprávy, neboť pro opačný závěr neměl ani nemá žádné důkazy.

Odvolací soud specifikoval trestní činu šíření poplašné zprávy ve smyslu §357 odst. 1 trestního zákoníku a uvedl, že účelem poplašné zprávy je snaha vyvolat

92 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. č. j. 5 To 50/2023. [cit. 2024-3-26]

u alespoň části obyvatelstva obavy či strach o život, zdraví či majetek. Taková zpráva pak musí být i objektivně nepravdivá, tj. v rozporu se skutečností anebo skutečnost značně a tendenčně zkreslující. Při hodnocení konkrétního jednání pachatele je třeba pečlivě hodnotit charakter a povahu jeho projevu z těchto hledisek, aby bylo odlišeno šíření poplašné zprávy od subjektivního hodnocení. Následně uvádí, že tyto skutkové okolnosti trestního činu byly naplněny a odvolací soud tak rozhodl o odvolání tak, že jej podle § 256 trestního řádu jako nedůvodné zamítl. Následné dovolání probíhající u Nejvyššího soudu jen potvrdilo již dřív rozebrané okolnosti.⁹³

V žádném z rozsudků jsem nenašel, že by se obžalovaný bránil tím, že je zasažena jeho svoboda projevu. Ovšem obdržení trestu za vyslovení/zveřejnění vlastního názoru je jistě v rozporu se svobodou projevu, která je zakotvena v listině základních práv a svobod 2/1993 článku 17 a jakožto občan České republiky má právo na zachování této svobody. V takovýchto případech se používá test proporcionality. Tento test má tři části. Vhodnost, potřebnost, přiměřenost. První fáze vhodnosti jehož účelem je zkoumání, zda určitý zásah do základních lidských práv je způsobilý k naplnění účelu jeho výkonu. Potrestání Lubomíra Volného za jeho svobodný názor a sdílení informace, je zásah do jeho svobody projevu a to i za předpokladu, že je informace nepravdivá. Jeho výroky a video na sociálních sítích by se ale dalo považovat jako zásah do ochrany veřejného zdraví a bezpečnosti státu v důsledku naznačení, že lékaři, zdravotnický personál, příslušníci tajných služeb, policisti a vojáci by mohli být součástí tohoto plánu na diskreditaci Ivermektinu. Trest pro obžalovaného jako i exposlance jistě znamená zásah do velikosti a rozsahu jeho vlivu a hlavně ukáže postoj státu k dané věci a to by mělo vést k uklidnění situace. Dále bylo logicky dokázáno, že obžalovaný neměl jedinou dokázanou informaci, že tento plán vůbec existuje. Z mého hlediska je tedy tento způsob vhodný.⁹⁴

Potřebnost. V rámci daného kritéria je zkoumáno, zda je prostředek potřebným v tom smyslu, že neexistuje prostředek, který by do základních lidských práv zasahoval méně a šetrněji či by zásahem vůbec nebyl. Jedno z možných řešení by bylo vydat stanovisko státu, že tato informace je neověřená a nepodložená a mohlo by vést ke zklidnění veřejnosti bez zásahu do lidských práv. Ovšem tento

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2023, sp. zn. č. j. 3 Tdo 907/2023 [cit. 2024-3-26].

⁹⁴ DUDYCHA, Dominik. Test proporcionality v judikatuře Ústavního soudu. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2021. [cit. 2024-3-26]. str. 18-19

postup má poměrně veliké riziko, že by obžalovaný dál šířil informace, které by mátlu veřejnost a mohla by nastat horší situace než v případě potrestání obviněného, což by mělo i odstrašující efekt od dalšího činu, který by naplňoval znaky trestného činu.

Poslední z částí testu proporcionality je přiměřenost. Přiměřenost je závěrečným kritériem, kterým je test poměrování v užším slova smyslu. Jedná se o zřejmě nejdůležitější fázi celého testu proporcionality, jelikož v rámci tohoto kroku jsou práva v kolizi hodnocena za účelem prioritizace jedno z nich. V tuto chvíli je na jedné straně svoboda projevu obviněného proti bezpečnosti státu a ochrany veřejného zdraví dotčených a ovlivněných lidí. Protože soud rozhodl o trestu na samé dolní hranici trestní sazby, který mohl za zločinu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku obžalovanému uložit, tak tento trest považují za přiměřený.⁹⁵

Protože v testu proporcionality bylo zjištěno, že byl zásah přiměřený, tak se nejedná o rozsudek, který by měl být v tomto světle neopodstatněný.

Trump v. Twitter, Inc.

Donald Trump, bývalý prezident USA, a dalších pět žalobců žalovali společnost Twitter, Inc. pro zablokování jejich internetového účtu na sociální síti Twitter a tím omezování jejich svobodu projevu, která je zakotvena v první dodatku Americké ústavy. Součástí této žaloby je i cenzura názorů, které žalobci sdíleli na sociální síti. Žalující strany uvádějí nároky podle prvního dodatku a zákonů o spotřebitelích a „sociálních médiích“ státu Floridy a požadují prohlášení, že §230 zákona o slušnosti komunikace, který stanoví, že poskytovatelé online služeb, jako je Twitter, nemohou nést odpovědnost za obsah zveřejněný ostatními neústavní. Twitter se rozhodl nesouhlasit s žalobou podle federálního zákona občanského soudního řízení 12(b)(6). Dkt. č. 138. Pozměněná stížnost se zamítla.⁹⁶

Okolnosti se mají následovně: Žalobci Donaldu Trumpovi byl 8. ledna 2021 trvale zablokován účet Twitter. Důvod k zablokování účtu byla hrozba dalšího podněcování násilí. Účty ostatních žalobců byly zablokovány z důvodů zveřejňování obsahu o vakcínách, sdílení příspěvku žalobce Donalda Trumpa. Tato situace nastala během pandemie Covid-19, kdy byly upraveny pravidla užití

95 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. č. j. 5 To 50/2023. [cit. 2024-3-26]

96 CASETEXT. Donald Trump v Twitter, Inc. Online. 2022. Dostupné z: <https://casetext.com/case/trump-v-twitter-inc#p1218>. [cit. 2024-03-30].

sociálních sítí a byla zvýšena kontrola příspěvku, aby zabránila šíření dezinformací a chránila veřejnost před panikou.

Žaloby byly následující: (1) porušení prvního dodatku ústavy Spojených států amerických; (2) že § 230 Communications Decency Act je protiústavní; (3) klamavé a zavádějící praktiky, které porušují floridský zákon o podvodných a nekalých obchodních praktikách (FDUTPA), floridské zákony § 501.201 a násl. ; a (4) porušení zákona Stop Social Media Censorship Act (SSMCA). Ovšem pro potřeby této bakalářské práce se budu zabývat pouze první částí žaloby, kdy se žalobci domáhají svého práva na svobodu projevu podle prvního dodatku, což je i hlavní částí této žaloby.

Soud zde zmiňuje rozhodnutí soud ve věci *Williby v. Zuckerberg* „První dodatek se vztahuje pouze na vládní zkrácení projevu, nikoli na údajná zkrácení ze strany soukromých společností.“ Podstata tohoto vyjádření je naplněna i v tomto případě. K tomuto tvrzení se žalobci vymezili pomocí jiného judikátu, který tvrdí, že Twitter ve skutečnosti fungoval jako vláda podle „doktríny státní akce“. Tato doktrína stanoví, že v některých situacích „vládní autorita může dominovat činnosti do takové míry, že její účastníci musí být považováni za jednající s autoritou vlády a v důsledku toho podléhají ústavním omezením“. *Edmonson v. Leesville Concrete Co.* Toto tvrzení není lehké a to z důvodů, že Americká ústava je vytvořena tak, aby občané měli možnost strukturalizovat své soukromé chování jak chtějí při držení se v zákonem stanovených hranicích. Důležité je poznamenat, že Americká ústava je formulována tak, aby bránila občany hlavně před státním zásahem. Soud se zde vyjadřuje v souladem s rozhodnutím ve věci *Heineke v. Santa Clara Univ.*, kde žalobce neposkytl dostatek informací ve své žalobě proto, aby mohlo být rozhodnuto a kvůli této skutečnosti byla žaloba zamítnuta ve fázi návrhu.⁹⁷

Tímto se situace ohledně první části žaloby stáhla na jednu otázku a to jestli je chování společnosti Twitter, Inc. přičitatelné, jako chování za které odpovídá stát. Odpověď je určena „dvoudílným přístupem“, který vyžaduje, aby „odnětí muselo být způsobeno výkonem nějakého práva nebo výsady vytvořené státem nebo pravidlem chování uloženým státem nebo osobou, pro kterou odpovědnost nese stát.“ a že "strana obviněná z odnětí musí být osobou, o které lze spravedlivě říci, že je státním činitelem." Soud usoudil, že je důležité, zda žalobci věrohodně tvrdili

97 CASETEXT. Donald Trump v Twitter, Inc. Online. 2022. Dostupné z: <https://casetext.com/case/trump-v-twitter-inc#p1218>. [cit. 2024-03-30].

fakta, která „prokazují, že existuje dostatečně úzká spojitost mezi státem a napadeným jednáním“ soukromých obžalovaných, takže „s jednáním posledně jmenovaného lze spravedlivě zacházet jako s jednáním samotného státu .”

Toto šetření „musí být stanoveno na základě okolností každého případu a skutečnosti uváděné v stížnosti nejsou zdaleka dostačující k tomu, aby žalobci pokračovali v teorii státní žaloby. Začněme tím, že upravená stížnost věrohodně neukazuje, že údajné poškození prvního dodatku žalobců bylo způsobeno „pravidlem chování uloženým vládou. Pozměněná stížnost pouze říká, že někteří demokratičtí členové Kongresu chtěli, aby žalobce Trump a „názory, které zastával“, byly zakázány na Twitteru, protože takový „obsah a názory“ byly „v rozporu s těmi, preferované názory zákonodárců.“ Ale komentáře hrstky volených představitelů jsou na hony vzdáleny „pravidlu rozhodování, za které je odpovědný stát“. Zákonodárci mohou zcela svobodně vyjadřovat názory, aniž by byli považováni za oficiální hlas „státu“. Není také věrohodné dojít k závěru, že by Twitter nebo jakýkoli jiný posluchač mohl v takových poznámkách rozeznat jasné státní pravidlo nebo dokonce určit, jaké by mohly být „preferované názory“ zákonodárce.

Hlavně na základě tohoto došel k úsudku, že první dodatek Americké ústavy se nevztahuje na tento případ. Z mého pohledu toto byl i nejdůležitější důvod, který nakonec vedl k zamítnutí žaloby v celém jejím rozsahu.⁹⁸

Když se tedy znova podíváme na důvod, proč neuspěla první část žaloby, tak by to byl důvod, že americká ústava se vztahuje pouze na činnosti a zásah státu a to nebylo v této žalobě dokázáno. Kdyby tento proces probíhal v zemích Evropy, tak by tento proces probíhal jinak a minimálně první část žaloby, kdy se žalobci odvolávají na svobodu projevu by bylo mnohem nejasnějším a složitějším tématem. V Evropských zemích by se na příspěvky zveřejněné žalobci určitě vztahovala ochrana plynoucí ze svobody projevu. Zdali by výsledek soudního přelíčení byl jiný by bylo sporné, kvůli naprosté změně právního řádu a prostředí ovšem zůstává zde skutečnost, že by projevy museli být zkoumány z hlediska ochrany svobody projevu, která je jakožto lidské právo velmi chráněna.

98 CASETEXT. Donald Trump v Twitter, Inc. Online. 2022. Dostupné z: <https://casetext.com/case/trump-v-twitter-inc#p1218>. [cit. 2024-03-30].

Výzkum

Součástí práce jsem vytvořil anonymní dotazník, který se zabývá otázkou podvědomí o svobodě projevu a jeho užití a vnímání veřejností. Výzkum byl vytvořen na stránce survio.com, která se zaměřuje právě na tvorbu dotazníků. Tento výzkum byl odeslán mezi dvě hlavní skupiny v mém okolí. Jedna ze skupin jsou studenti Západočeské univerzity v Plzni a to převážně z právnické fakulty. Druhá ze skupin je okruh pracovníků veřejné správy. Podle výsledků jsou 2/3 osob, které se zúčastnili, studenty univerzity a zbývající 1/3 jsou pracovníci veřejné správy.⁹⁹ Dotazníku se zúčastnilo přesně 100 osob, které nebyly předem poučeny ani jinak informovány nebo připraveny na tento průzkum. Ovšem dá se předpokládat, že skupiny, mezi které byl tento průzkum udělán, by měli mít lepší přehled nad probíraným tématem než jiné možné skupiny, jejichž práce nebo studium nejsou spojené s právem nebo prací ve veřejné správě.

Otázky byly připravené tak, aby bylo zjištěno, jaký přehled má toto spektrum respondentů o tématu svobody projevu a jeho regulaci, další částí otázek mělo být prověřeno, zda se respondenti cítí býti omezení ve svých možnostech svobody projevu, která je jejich základním právem stanoveným nejen v Listině základní práv a svobod. Poslední část otázek mířila na zjištění názoru, zda by měla být svoboda projevu regulována a případně jak by k takové regulaci mělo docházet.

Otázky byly formulovány takto: 1. Jste muž nebo žena?, 2. Kolik vám je let?, 3. Slyšeli jste někdy pojem "svoboda projevu"?, 4. Pokud jste někdy slyšeli pojem svoboda projevu, tak co podle vás znamená?, 5. Máte pocit, že v dnešní době můžete mít vlastní názor a ten sdílet s ostatními?, 6. Máte účet na sociálních sítích?, 7. Četli jste někdy názor někoho jiného, s kterým jste nesouhlasili a sami jste se k danému tématu vyjádřili?, 8. Měli jste někdy pocit, že názor někoho jiného na sociálních sítích je nereálný, nesmyslný nebo dokonce nebezpečný?, 9. Pokud ano, myslíte si, že by extrémistické názory měly být nějakým způsobem kontrolovány či dokonce mazány?, 10. Myslíte si, že některé názory na internetu mohou negativně ovlivnit smýšlení jiných lidí a být nebezpečím pro společnost?, 11. Pokud máte pocit, že internet může být použit k šíření nenávisti a nebezpečných názorů, jaké opatření byste zkusili zavést, aby se takové situaci zamezilo?

První dvě otázky, na které měli respondenti odpovídat se týkali jejich pohlaví a věku. Tyto otázky zde jsou hlavně pro zjištění základních údajů o

⁹⁹ Přesná čísla jsou 71 studentů a 29 pracovníků veřejné správy.

respondentech a následné možnosti je rozřídít do skupin. Věkové kategorie byly rozřazeny do dvou kategorií a těmi jsou věk do 35 let a věk od 36 let a více. Tyto dvě kategorie byly takto připraveny, protože můžeme totiž předpokládat, že ve skupině 36+ se nachází právě a pouze skupina pracovníků veřejné správy, a naopak právě skupina lidí do 35 let je dle předpokladů pouze skupina studentů.¹⁰⁰ Druhá z otázek, která se zaměřila na rozdělení respondentů v rámci pohlaví, zde byla pro zjištění, zda existuje znatelný rozdíl v nahlížení na tematiku u odlišného pohlaví. Výzkumu se zúčastnilo 76 žen a 23 mužů. V případě, že by existoval znatelný rozdíl v odpovědi mužů a žen, tak to bude zmíněno v rozboru dané otázky.

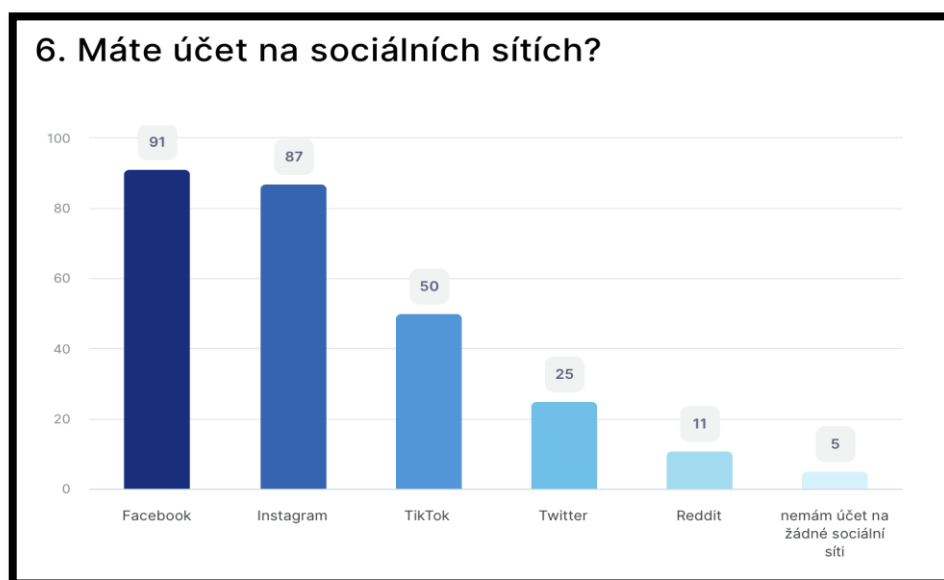
První otázka, která se věnuje tématu je až otázka s číslem 3. Slyšeli jste někdy pojem „svoboda projevu“? Účelem této otázky bylo zjistit, zda jsou respondenti seznámeni se základním pojmem tohoto výzkumu. Přesto, že jsem předpokládal, že členové specificky vybraných skupin budou alespoň seznámeni s tímto pojmem nebo se s ním přinejmenším setkali, tak pouze 92 respondentů tento pojem slyšelo. Při kontrole těchto několika respondentů, kteří neslyšeli pojem svoboda projevu se ukázalo, že i napříč ostatními otázkami mají velmi pasivní postoj, kdy se buď k otázkám vyjadřovat nechtějí, nebo odpovídají jednou z možností, která je nejbližší odpovědi „nevím“, které jsem se ovšem pro účelnost tohoto dotazníku snažil vyhnout, a kromě jedné z otázek není v dotazníku uzavřená odpověď „nevím“.

Čtvrtá otázka dotazníku zní „Pokud jste někdy slyšeli pojem svoboda projevu, tak co podle vás znamená?“ Touto otázkou se snažím zjistit jaké pochopení tématu moji respondenti mají. Jde o otázku, která mi má ukázat, jak moc jsou skupiny znalé ohledně tématu a jak si tento pojem přebírají. Ve shrnutí se objevovaly tři typy odpovědí. 1. Možnost svobodě vyjádřit svůj názor. 2. Právo zajištěné ústavou. 3. Zákaz cenzury. Občas se mezi odpověďmi byla i myšlenka regulace této svobody, kdy jako příklad udávali nenávistné projevy nebo ochrana práv třetí strany. Ve všech třech shrnutých bodech měli respondenti pravdu, ale jen velmi malý zlomek zmínil více bodů dohromady. Většina odpovědí se sestávaly pouze z prvního bodu. Tento fakt podle mě znamená, že ač mají respondenti povědomí o svobodě projevu, tak jen malý zlomek z nich si je vědom, co tato svoboda doopravdy přináší. Toto povědomí bych přisuzoval tomu, že se cílené

¹⁰⁰ Tento fakt byl následně ověřen zjištěním, že ve skupině pracovníků veřejné správy je pouze jeden pracovník, který se účastnil výzkumu a nedosáhl věkové hranice 36 let. Což považuji za zanedbatelnou odchylku pro tento výzkum.

skupiny pohybují v informovanější části společnosti, a tak tuto znalost získali pasivně.

Další pátá otázka byla formulována „Máte pocit, že v dnešní době můžete mít vlastní názor a ten sdílet s ostatními?“ Otázka byla formulována na základě toho, jak jsem si myslel, že by průměrný respondent mohl odpovědět na předchozí otázku. Účelem bylo zjistit, jestli si respondent myslí, že jeho svoboda projevu je v naše státě dodržována. Výsledek je takový, že 80% respondentů si myslí, že jeho svoboda je dodržována a má možnost svůj názor vyjádřit a i sdílet s ostatními. Tento fakt je důležitý pro jakýkoliv demokratický stát, neboť právě svoboda projevu je jeden z jeho stavebních kamenů. Zbylých dvacet procent hlasovalo pro odpověď „spíše ne“, kterou jsem do výzkumu zadal s tím, že má vyjadřovat nesouhlas s momentálním stavem svobody projevu, ale respondent sám si není jistý, čím přesně je jeho svoboda ohrožena nebo nedodržována.

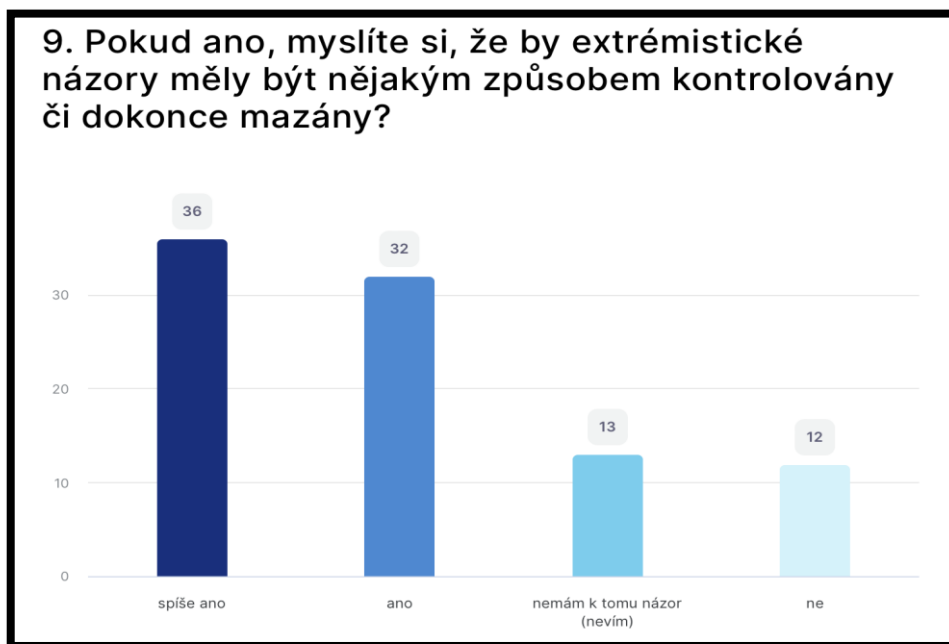
Obrázek 1: Graf používaných sociálních sítí u respondentů

Obrázek 1 poukazuje na rozsah a záběr jednotlivých sociálních sítí. Jak si můžeme všimnout a vyčíst z grafu, tak Facebook a Instagram, které jsou pod společností Meta platforms spolu vedou v čele tohoto žebříčku s úžasným záběrem 90% respondentů. Následuje sociální síť s názvem TikTok, která slouží převážně pro zábavu a podle mého názoru je známá převážně u mladších generací a když jsem tuto hypotézu ověřil, tak pouze 5 z 50 respondentů, kteří mají TikTok, jsou starší 36 let. Výsledky také ukazují, že pouze u mužů se vyskytuje sociální síť Reddit. Twitter je průměrně zastoupen napříč všemi kategoriemi.¹⁰¹

¹⁰¹ Myslím si, že je nutné poznamenat, že respondenti, kteří nemají žádný účet na sociální síti také odpovídali, že si myslí, že spíše nemají možnost sdílet svůj názor s ostatními.

Sedmá otázka „Četli jste někdy názor někoho jiného, s kterým jste nesouhlasili a sami jste se k danému tématu vyjádřili?“ měla tři možné odpovědi. Ano četl/a, ale nevyjadřuji se k takovým příspěvkům, Ano, vyjádřila jsem svůj názor, Ne, nečetla. Jak z otázky vyplývá, tak jsem se snažil získat informaci, jak aktivní jsou respondenti na sociálních sítích. Pro svobodu projevu je důležité, jestli si názor „jen“ přečtete, nebo na něj i odpovíte. Právě tohle tato otázka zjistila a pouhých 39 respondentů se zapojuje do debat na sociální síti a sdílí svůj názor. Tato otázka mi přijde jako jedna z nejdůležitějších otázek celého výzkumu. Informace, zda se lidé vyjadřují k opačnému názoru, než mají oni na sociálních sítích, je extrémně důležitá. Mohli bychom si představit hypotetický stav, kdy se respondent potká s mylně informovaným nebo dezinformovaným člověkem, který zastává opačný názor. V případě, že by se náš respondent nepokusil v diskusi konfrontovat onoho člověka a přesvědčit ho o svém názoru, který by byl opravdivý a nechával si pravdu jen pro sebe, tak by nefungoval jeden z principů volného trhu myšlenek a tím je právě šíření oněch myšlenek. Když se nepravda nekonfrontuje s pravdou, pak může dojít k masivnímu nárůstu dezinformací. Další z faktorů je, že internet je více nebo méně anonymní a sdílení názoru je zde mnohem lehčí než v realitě. I tato skutečnost podporuje možnost, že by respondent nemusel být schopný svůj názor sdílet nebo obhájit před dezinformovaným člověkem. Některé typy dezinformací mohou být nevinné a nemít velký vliv na každodenní život, ale jiné dezinformace můžou ovlivnit volby, životní rozhodnutí a nebo celé veřejné mínění. Dezinformace můžou být i mocnou zbraní a první krok k zbavení se jich je právě konfrontace s jinými pohledy a názory.

S mylnými informacemi a představami je spojena i další otázka a ta je formována takto: „Měli jste někdy pocit, že názor někoho jiného na sociálních sítích je nereálný, nesmyslný nebo dokonce nebezpečný?“ Opět se ptám, jestli respondenti někdy viděli názor, se kterým nesouhlasili, ale oproti minulé otázce, jsem zde přidal i mnoho negativních přídavných jmen, která měli mít za účel zvýšit vážnost dané otázky. 95 respondentů odpovědělo, že tento pocit měli, což mě ve vztahu k minulé otázce, kde pouze 39 respondentů odpovídá na tyto názory zaráží a znovu se musím obávat toho, jestli bude v budoucnu přibývat nebo ubývat lidí, kteří jsou ochotní a schopni šířit své názory, kterým věří. Schopnost vyjádřit a obhájit svůj názor podle mého také poukazuje na charakter člověka samotného.

Obrázek 2: Názor respondentů na regulaci svobody projevu na sociálních sítích

Devátá otázka je svým rozložením odpovědí nejrozmanitější ze všech. Větší část respondentů se domnívá, že regulace názorů by měla být zavedena. Z mého pohledu to je velmi složitá otázka, která svým způsobem je proti základnímu lidskému právu na svobodu projevu. Respondenti si myslí, že regulace by měla být zavedena a já si z této otázky i domýšlím, že si myslí, že regulace svobody projevu na sociálních sítích by měla i pomoci společnosti jako takové. V případě, že by existoval dokonalý svět, kde by byl perfektní kontrolor, který by se nikdy nespletl v tom, co je pro společnost dobré a co špatné a co by mělo mít dobré následky a co následky špatné, tak by na tuto otázku určitě většina lidí – a já s nimi – odpověděla, že regulace je správná věc. Ovšem v našem reálném světě nic takového neexistuje, a proto v případě zavedení regulace, která by mazala názory, které by neznámým způsobem vyhodnotila jako extrémistické, byla při nejmenším ošemetnou situací. V reálném světě existuje pochybení, korupce, v některých částech světa i útisk, a tak takováto regulace by mohla být použita k nesprávnému účelu a v extrémním případě by mohla napomoci ke vzniku diktátorství nebo tyranie. Příkladem si můžeme brát blízké země jako je Rusko nebo Bělorusko. Obě země mají svobodu projevu omezenou a regulovanou a napomáhá to k udržení současného režimu.

Desátá otázka „Myslíte si, že některé názory na internetu mohou negativně ovlivnit smýšlení jiných lidí a být nebezpečím pro společnost?“ znovu poukazuje na moc svobody projevu, která je schopná utvářet smýšlení jedinců ale i společnosti jako celku. Výsledky této otázky jsou takové, že 73 respondentů si myslí, že názory

na sociálních sítích vskutku mohou negativně ovlivnit smýšlení jiných lidí, a tedy je možné použít sociální síť k ovlivnění mas.

Filtrace příspěvků pomocí algoritmu a následně lidského zásahu, vzděláním lidí, stanovení sankce za nepřijatelné názory, snížit anonymitu sítí či neměnit nic, protože svoboda projevu je důležitá a možností regulace a nahlášení obsahu je dostatek. Toto jsou všechno odpovědi na otázku „Pokud máte pocit, že internet může být použit k šíření nenávisti a nebezpečných názorů, jaké opatření byste zkusili zavést, aby se takové situaci zamezilo?“ Každý z navržených způsobů opatření má něco do sebe. Filtrace příspěvků pomocí algoritmu a lidského zásahu je již nyní, ale myslím, že respondent si představoval lépe naprogramovaný algoritmus s kontrolním lidským prvkem. Druhý z návrhů je vzdělání lidí a zde mohu jen souhlasit. Je zřejmé, že žádný z navržených prvků sám o sobě nemůže vyřešit složitou otázku regulace svobody projevu, ale věřím, že pokud by něco mohlo mít především kladné účinky a mohlo by být prvním krokem, tak vzdělání je jedním z prvních alternativ. Stanovení sankce za nepřijatelné názory se mně osobně zdá až příliš radikální a velmi snadno zneužitelné. Tato alternativa by mohla mít mnoho nežádoucích účinků a nejvíc by mohla být v kolizi se svobodou projevu ze všech nabídnutých řešení. Snížit anonymitu sítí by se na první pohled mohlo zdát jako dobrý nápad, ale existuje zde riziko zneužití zadaných údajů a také by omezovalo volný přístup k informacím a omezovalo svobodu projevu nežádoucím způsobem. Otázka správné regulace svobody projevu je velmi složitá a je nutné, aby případná odpověď nenarušovala momentální vnímání internetu jako takového. Já osobně vnímám internet jako volně přístupný virtuální svět, ve kterém je možné být kdekoliv a kýmkoliv. Svým způsobem je to jako vstup do nového světa a omezení přístupnosti nebo být pod pohrůžkou sankce za chování ve světě, který je virtuální, není způsobem, který bych viděl jako správné řešení. Možná s vývojem umělé inteligence se povede vytvořit takový způsob regulace, který by zamezil pouze opravdu závadnému obsahu a bez omezení svobody projevu jako takové.

Tento výzkum ukázal, že respondenti okrajově chápou, co svoboda projevu znamená. Dále je vidět, že sociální sítě se již staly součástí našich každodenních životů a že je nutné naučit se toleranci názoru ostatních, ale zároveň schopnosti debaty a obhajoby svého názoru.

Závěr

Práce se věnovala pochopení svobody projevu a její regulace. Definoval jsem, co svoboda projevu je a argumenty, které ukazují důležitost této svobody. Zkoumal jsem právní řád ČR a mezinárodní smlouvy upravující svobodu projevu a jiné svobody s tím spojené. A po zjištění, jak vypadá svoboda projevu ve světě reálném, jsem přešel do světa virtuálního a jeho sociálních sítích.

Na začátku práce jsem si pokládal otázku, zda-li je regulace svobody projevu, která se objevuje na zkoumaných sítích, legální a jestli se daří této regulaci zmírnit dopad nenávislných projevů a jiného závadného obsahu. Při studiu a psaní této práce jsem zjistil, že problematika svobody projevu je mnohem širší, než jsem si myslel a jednoduchá odpověď „ano“ nebo „ne“ je zde absolutně nedostatečná. Během mého pátrání po odpovědi na tuto otázku se ukázalo, že v případě nadměrného zvýšení regulace se zároveň zvýší cenzura, která brání svobodě projevu jako takové, ale také, že bez regulace by na internetu bylo mnoho obsahu, který je morálně závadný a neměl by být ukazován minimálně většinové populaci ne-li populaci veškeré. Také se ukázal problém, že internet a sociální sítě jsou globálně působící fenomén, ale právní řády napříč světem nejsou úplně totožné a také jejich výklad není stejný. To způsobuje, že samotná regulace musí být přizpůsobena všem těmto vlivům a složitost „správné“ odpovědi na otázku, jak velká by tato regulace měla být, se zvyšuje.

V práci jsem dospěl k závěru, že je z mého střeoevropského pohledu, regulace absolutně nezbytná, ale měla by se udržovat v obecných a zároveň opatrných pravidlech, které neudusí svobodu, kterou se pokoušejí chránit. Pohled na množství regulace a zodpovědnost za ní se také velmi mění v závislosti na místě výskytu. Americký pohled by mohl být mnohem liberálnější a považovat regulaci za skoro nepotřebnou, podobně jako to je v Ústavě USA. Z druhé strany Evropský pohled přináší jasnější pohled na regulaci s přesnějšími pravidly a zodpovědností za udržování, jak regulace, tak svobody projevu.

Já obecně docházím k názoru, že provozovatel sociální sítě by měl být plně zodpovědný za jakýkoliv obsah, který se delší dobu vyskytuje na jeho síti a jakožto vlastník této sítě by měl být schopen nastavit taková pravidla a případně varování, aby obsah odpovídal povaze sítě a udržoval si civilizovaný a morální tón.

Zdroje

Seznam použité literatury

Monografie

BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu: principy, garance, meze. 43. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-42-4.

JAGER, Petr a Pavel MOLEK. Svoboda projevu Demokracie, rovnost a svoboda slova. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 970-80-903786-5-0.

Stone, R. Textbook on civil liberties & human rights. 9th ed. London: Oxford university Press, 2012

WERNER, Jan; GUTTLER, Vojen; ZAVACKÁ, Katarína; RATAJ, Jan; HAMERNÍK, Pavel et al., KOBER, Jan (ed.). Svoboda projevu? Současné otázky nad jejím omezováním. Brno: Doplněk, 2021. ISBN 978-80-7239-345-9.

Mill, J. S. On Liberty. 1998 The Pennsylvania State UniversityLtd.

MOLEK, Pavel. Politická práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-502-3.

Gříbková Petra a kolektiv autorů, Zákon o svobodném přístupu k informacím - judikatorní komentář, CODEXIS publishing, 01.12.2017 [cit. 18.03.2024] Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®

JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M. Zákon o svobodném přístupu k informacím: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. ASPI_ID KO106_1999CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I., CHALUPOVÁ, M., KILIAN, P., PROCHÁZKA, V., TOMKOVÁ, M. a kol. Listina základních práv a svobod: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

HOLCOVÁ, I. a kol. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Akademické práce

BACHOVÁ, Mgr. Jana. Cenzura, svoboda projevu a svobodný přístup k informacím. Rigorózní práce, vedoucí Stanley KALKUS, PhD. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2007. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/8496/150005886.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

DUDYCHA, Dominik. Test proporcionality v judikatuře Ústavního soudu. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2021. [cit. 2024-3-26].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Extrémistické projevy a jejich současné místo podle ústavy USA*. Online. 2009. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/extremisticke-projevy-a-jejich-soucasne-misto-podle-ustavy-usa.aspx>. [cit. 2024-03-28].

Elektronické zdroje

KOHOUT, Jaroslav. Obrana Sokratova. Online. Praha. 2003. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/35330/KohoutJ_Obrana?sequence=1. [cit. 2024-03-06].

Jihlavská astronomická společnost. Online. 2009. Dostupné z: <https://www.jiast.cz/2009/02/21/galileo-galilei-1564-1642/>. [cit. 2024-03-06].

PETERKA, Jiří. Co je internet? Online. 1994. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/1994/cislo-4/co-je-internet.html>. [cit. 2024-03-06].

ONDŘEJOVA, Eva. OCHRANA OSOBNOSTI V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU. Online. Dostupné z: https://www.ondrejova.cz/docs/140812_ochrana-osobnosti-v-novem-obcanskem-zakoniku.pdf. [cit. 2024-3-25].

Sociální média vládnou: v příštím roce je bude využívat přes 60 % světové populace. Online. 2022. Dostupné z: <https://procomputing.cz/socialni-media-vladnou-v-pristim-roce-je-bude-vyuzivat-pres-60-svetove-populace/>. [cit. 2024-03-06].

Tisíce uživatelů žalují Facebook kvůli malé ochraně osobních údajů. Kauzu řeší soud ve Vídni. Online. 2015. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/tisice-uzivatelu-zaluji-facebook-kvuli-male-ochrane-osobnich-udaju-kauzu-resi-soud-ve-vidni_201504091900_krohackova. [cit. 2024-03-06].

META PLATFORMS. Podmínky používání služby. Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms>. [cit. 2024-03-06].

META PLATFORMS. Zásady komunity na Facebooku. Online. 2024. Dostupné z: <https://transparency.fb.com/cs-cz/policies/community-standards/?source=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fcommunitystandards>. [cit. 2024-03-06].

META PLATFORMS. Omezení sdíleného obsahu. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.facebook.com/legal/terms#other-terms-policies>. [cit. 2024-03-26].

META PLATFORMS. Oversight board. Online. 2024. Dostupné z: <https://oversightboard.com>. [cit. 2024-03-28].

Zjišťování případů porušení. Online. 2024. Dostupné z: <https://transparency.fb.com/cs-cz/enforcement/detecting-violations/>. [cit. 2024-03-28].

X CORP. Pravidla a zásady. Online. 2024. Dostupné z: <https://help.twitter.com/cs/rules-and-policies>. [cit. 2024-03-28].

X CORP. Pravidla a zásady: Pravidla X. Online. 2024. Dostupné z: <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/x-rules>. [cit. 2024-03-28].

X CORP. Smluvní podmínky X. Online. 2024. Dostupné z: <https://twitter.com/cs/tos>. [cit. 2024-03-28].

Reddit - Content policy. Online. Dostupné z: <https://www.redditinc.com/policies/content-policy>. [cit. 2024-03-09].

Reddit's policy against transactions involving prohibited goods or services. Online. 2023. Dostupné z: <https://support.reddithelp.com/hc/en-us/articles/360043513471-Reddit-s-policy-against-transactions-involving-prohibited-goods-or-services>. [cit. 2024-03-19].

Právní prameny a judikáty

Právní prameny

Deklarace práv člověka a občana. Online Dostupné z https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/34416/DPPR_2010_1_0_38655_0_64079.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. čl. 17

Listina základních práv a svobod 2/1993 Sb.

ČESKO. Fragment zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím - znění od 1. 1. 2024. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 6. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106#f1945949>

2012/C 326/02: Listina základních práv Evropské unie [cit. 26.03.2024] Převzato z CODEXIS®

Usnesení č. DE01/48, Všeobecná deklarace lidských práv. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-28]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Čl. 10 bod 1. sdělení č. 209/1992 Sb. úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokoly k ní - znění od 01.08.2021 [cit. 2024-03-06]

Judikáty

Grauso proti Polsku z 9. 4. 1997, stížnost č. 27388/95

Nález (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 11.03.2003 sp. zn. I. ÚS 671/01 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 09.09.2010 sp. zn. III. ÚS 449/06 - 1 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-30]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Nález (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 27.09.2005 sp. zn. I. ÚS 394/04 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-23]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (ÚS) Ústavní soud - senát ze dne 17.02.2005 sp. zn. III. ÚS 11/04 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2023, sp. zn. č. j. 3 Tdo 907/2023 [cit. 2024-3-26].
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. č. j. 5 To 50/2023. [cit. 2024-3-26]
CASETEXT. *Donald Trump v Twitter, Inc.* Online. 2022. Dostupné z: <https://casetext.com/case/trump-v-twitter-inc#p1218>. [cit. 2024-03-30].

Cizojazyčné resumé

The work deals with the topic of freedom of speech and its regulation on social media platforms. The aim of this work is to examine what the regulation of freedom of speech on social media platforms looks like, to what extent freedom is regulated, and whether the regulation is in line with the legal framework and international agreements. It analyzes the legal framework of the Czech Republic in relevance to freedom of speech and the right to information. It includes an analysis of four international treaties and their conception of freedom of speech. The work examines and describes freedom of speech, its history, arguments, and methods of intervention in this freedom along with its limitations. After introducing the issue of freedom of speech, it focuses on the terms of use of Facebook, Network X (Twitter), and Reddit. It compares the terms of use of these platforms in terms of freedom of speech. Furthermore, the work delves into the evolving nature of social media platforms and their impact on the dissemination of information and the exercise of freedom of speech. It explores the challenges posed by the rapid spread of misinformation and hate speech online, and how these platforms try to address this problem and mitigate harmful content.

The work also includes research focusing on determining respondents' opinions on how they understand freedom of speech, their opinion on the regulation of this freedom, and how they think this regulation could look to fulfill its purpose.